

STAN SANITARNY MIASTA CZĘSTOCHOWY W 2023 ROKU

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W CZĘSTOCHOWIE**

SPIS TREŚCI

WSTĘP

Rozdział 1	
Działalność przeciwepidemiczna i ocena sytuacji epidemiologicznej	6
Rozdział 2	
Ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych	16
Rozdział 3	
Ocena stanu sanitarnego obiektów użytku publicznego	26
Rozdział 4	
Ocena stanu sanitarnego obiektów nauczania i wychowania	34
Rozdział 5	
Ocena stanu sanitarnego zakładów pracy	40
Rozdział 6	
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	45
Rozdział 7	
Działalność oświatowo-zdrowotna	49

STAN SANITARNY MIASTA CZĘSTOCHOWY W 2023 ROKU

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie w realizacji swoich zadań statutowych przeprowadzała czynności kontrolne, wykonywała badania i pomiary środowiskowe, analizy laboratoryjne, prowadziła działalność przeciwepidemiczną oraz inicjowała i organizowała działania z zakresu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.

W celu ochrony zdrowia ludzkiego przed negatywnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz w celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych, prowadzono nadzór nad warunkami higieny środowiska, pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku i rekreacji, produkcji, magazynowania i sprzedaży żywności, kosmetyków, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach ochrony zdrowia i obiektach użyteczności publicznej.

W roku sprawozdawczym 2023 pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie, znajdowały się 5 084 obiekty. W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego, obejmującego działania zapobiegawcze i bieżące kontrole, przeprowadzono 4 697 kontroli sanitarnych oraz wizytacji. W trakcie prowadzonych działań kontrolnych wydano 1 123 decyzje administracyjne merytoryczne oraz 702 decyzje płatnicze. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących uchybień sanitarnych nałożono 158 mandatów, których łączna kwota wyniosła 31 800 złotych. Ponadto wydano 2 decyzje administracyjne o nałożeniu kary pieniężnej za nieprzestrzeganie przepisów prawa o produktach kosmetycznych na łączną kwotę 1 000 złotych.

Rozdział 1

Działalność przeciwepidemiczna i ocena sytuacji epidemiologicznej

W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie prowadziła analizę zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne oraz brała udział w realizacji programu profilaktyki zakażeń szpitalnych poprzez pełnienie nadzoru nad działaniami przeciwepidemicznymi w podmiotach leczniczych.

W przypadku chorób zakaźnych, którym można zapobiegać poprzez czynne uodpornienie populacji, stosowane były szczepienia ochronne obowiązkowe dzieci i młodzieży od 0 do 19 roku życia, osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie, w tym szczepienia poekspozycyjne przeciw tężcowi i wścieklicznie oraz szczepienia zalecane, które nie są finansowane z budżetu państwa.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 125 kontroli w zakresie szczepień ochronnych oraz 5 kontroli dotyczących zakażeń szpitalnych, w tym 120 kontroli planowych i 10 kontroli ponadplanowych (w 2022 roku – 341 kontroli planowych i 39 kontroli ponadplanowych). W ramach nadzoru sanitarnego nie wydano decyzji administracyjnych.

Liczba dzieci, których rodzice uchylali się od obowiązku szczepień ochronnych wzrosła z 570 przypadków w 2022 roku do 639 w roku 2023 (wzrost o 12,1%).

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych opracowano na podstawie zgłoszeń przekazanych przez lekarzy z podmiotów leczniczych, dotyczących zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia. Rejestracja zgłoszonych zachorowań odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Polski Zakład Higieny na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Na podstawie zgłoszeń sporządzane były dwutygodniowe meldunki o zachorowaniach na choroby zakaźne. W 2023 roku zarejestrowano łącznie 3 457 przypadków zachorowań na choroby zakaźne objęte obowiązkiem zgłaszania, natomiast w 2022 roku zarejestrowano 12 699 zachorowań, co pozwoliło odnotować spadek o 72,8%. Tendencja spadkowa zachorowań spowodowana była mniejszą ilością wykonywanych badań w kierunku SARS-CoV-2 z uwagi na zniesienie obowiązku izolacji domowej oraz kwarantanny nakładanej przez Inspekcję Sanitarną.

Z powodu zachorowań na choroby zakaźne hospitalizowano 524 osoby, co stanowiło 15% ogółu zachorowań. Dla porównania w 2022 roku były to 974 osoby, co stanowiło 7,6% zachorowań. Najwięcej osób hospitalizowano z powodu COVID-19 (189 pacjentów, tj. 36% wszystkich hospitalizowanych). Z powodu chorób zakaźnych zmarło 29 osób dorosłych. Były to zgony na skutek gruźlicy, bakterii *Clostridioides difficile*, posocznicy i COVID-19 (12 osób).

W roku 2023 zaobserwowano spadek zachorowań na choroby spowodowane wirusowymi zakażeniami jelitowymi. W 2022 roku odnotowano 272 zachorowania, natomiast w roku 2023 – 124 przypadki. Najczęstszymi chorobami zakaźnymi wieku dziecięcego była ospa wietrzna – 814 przypadków.

W porównaniu do poprzednich lat w 2023 roku nie odnotowano zwiększonej liczby potwierdzonych przypadków nosicieli wirusa HCV oraz HBS.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wybranych chorób zakaźnych w latach 2019-2023 zostały przedstawione w tabeli 1.1.

Tabela 1.1. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w latach 2019-2023.

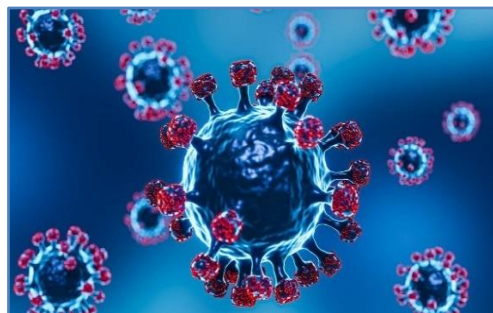
L.p.	Jednostka chorobowa	Ilość zachorowań (w tym hospitalizacji)				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	Salmonellozy - zatrucia pokarmowe	51/37	11/8	57/44	34/27	15/27
2.	Salmonellozy - zakażenia pozajelitowe	2/1	0/0	0/0	0/0	1/1
3.	Czerwonka bakteryjna	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
4.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem), w tym dzieci do lat 2	159/159 40/40	33/31 16/14	31/30 4/4	72/70 4/3	69/65 1/1
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem), w tym dzieci do lat 2	328/316 203/196	45/45 29/29	124/113 65/59	272/229 94/75	124/107 48/42
6.	Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (ogółem), w tym dzieci do lat 2	163/72 54/43	100/33 33/21	73/14 23/8	104/24 34/17	67/12 23/7
7.	Krzztusiec	7/3	2/0	0/0	0/0	4/0
8.	Szkarlatyna	54/0	11/0	9/0	41/0	151/0
9.	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (ogółem), w tym wywołane przez: - Haemophilus influenzae - inne bakteryjne - wirusowe - inne i nieokreślone	4/4 0/0 1/1 3/3 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0 0/0	2/2 0/0 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0 3/3
10.	Inwazyjna choroba meningokokowa (ogółem), w tym: - zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu - posocznica - inna określona i nie określona	0/0 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0	1/1 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0
11.	Borelioza (choroba z Lyme)	44/8	18/3	39/1	80/3	123/8
12.	Pokąsanie przez zwierzęta, w tym ilość osób zaszczepionych p/wściekliznie	96/0 34/0	57/0 15/0	37/0 21/0	36/0 21/0	69/0 46/0
13.	Ospa wietrzna	528/3	380/1	500/0	1 066/0	814/1
14.	Różyczka	0/0	0/0	0/0	1/0	0/0
15.	Odra	39/21	2/1	0/0	0/0	1/0
16.	WZW (ogółem), w tym: WZW typu A WZW typu B WZW typu C	134/122 128/117 1/1 5/4	1/0 1/0 0/0 0/0	14/3 3/2 6/0 5/1	73/5 4/4 30/0 39/1	51/14 0/0 26/2 25/12
17.	Świnka	8/0	6/0	3/0	12/0	3/0
18.	Tęžec	1/1	0/0	0/0	0/0	0/0
19.	Gruźlica	42/42	24/24	23/23	28/28	29/29

20.	Zachorowania grypopodobne	36 477/0	8 988/0	7 232/0	17 998	23 664 (rejestracja przypadków przez PSSE w Częstochowie do dnia 30.06.2023 r.)
21.	Grypa A/H1N1 (ogółem), w tym dzieci 0-14 lat	3/2 1/0	0/0 0/0	0/0 0/0	0/0 0/0	0/0 0/0
22.	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)	0/0	7 848/382	14 662/746	10 661/499	1 608/189

W ramach nadzoru sanitarnego przeprowadzono wywiady epidemiologiczne z osobami chorymi na choroby zakaźne, które zostały zgłoszone do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie. W roku 2023 na terenie miasta Częstochowy przeprowadzono 1 971 wywiadów epidemiologicznych, w tym 1 373 w związku z zachorowaniem na COVID-19.

1.1. Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)

W roku 2023 odnotowano łącznie 1 608 przypadków zachorowań na COVID-19, z czego 189 osób wymagało hospitalizacji. W związku ze zgłoszonymi przypadkami zachorowań na COVID-19 przeprowadzono 1 373 wywiady epidemiologiczne. Z powodu zachorowań wywołanych koronawirusem SARS-CoV-2 do dnia 31 grudnia 2023 roku odnotowano łącznie 12 zgonów. Zgony dotyczyły 9 mężczyzn i 3 kobiet. W grupie wiekowej 30-50 lat nie odnotowano zgonów, w grupie wiekowej 51-70 lat wystąpiły 4 zgony, w grupie 71-80 lat był jeden zgon, a w grupie wiekowej powyżej 81 lat odnotowano 7 zgonów. Najmłodszą ofiarą COVID-19 była 64-letnia kobieta, a najstarszą 99-letnia kobieta obciążona chorobami współistniejącymi.

Ponadto odnotowano 3 zbiorowe ogniska szpitalne zachorowań na COVID-19. Ogniska wystąpiły w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie. Łącznie przebadano 94 osoby, z czego 24 osoby uzyskały pozytywny wynik w kierunku SARS-CoV-2. Placówka służby zdrowia posiadała opracowane procedury postępowania z pacjentami podejrzanymi o zakażenie wirusem SARS-CoV-2. W związku z wprowadzeniem badań mutacji koronawirusa SARS-CoV-2 losowo wybrane próbki poddawane były dodatkowo sekwencjonowaniu w celu określenia typu wariantu. Wyniki sekwencjonowania uzyskano dla 3 prób. Dominującym wariantem był wariant Omikron - podtyp XBB.1.5, który stanowił 66,7%. Kolejnym stwierdzonym serotypem był wariant Omikron - podtyp XBB, który stanowił 33,3%.

1.2. Choroby układu pokarmowego

W 2023 roku do chorób przenoszonych drogą pokarmową należały między innymi: salmonellozy, Clostridioides difficile, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, adenowirusy i norowirusy.

Wśród przyczyn bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych najczęściej występowały zakażenia odzwierzęcymi pałeczkami jelitowymi Salmonella. W 2023 roku odnotowano spadek liczby zachorowań na salmonellozy – z 34 przypadków w 2022 roku do 15 zachorowań w 2023 roku. Podobnie jak w latach poprzednich dominującym serotypem była Salmonella Enteritidis, stanowiąca 71,4% wszystkich zakażeń.

Na terenie miasta Częstochowy zarejestrowano także 3 inne typy serologiczne należące do grupy z gatunku Typhimurium, Choleraesuis var Kunzendorf i Altora. W analizowanym okresie zarejestrowano 8 nosicieli pałeczek Salmonella, w tym 4 przypadki u osób, które przebyły zakażenie układu pokarmowego. Jedna osoba miała styczność z osobą zakażoną, natomiast 3 osoby wykonywały badania bakteriologiczne do celów sanitarno-epidemiologicznych. Po przeleczeniu i ponownym wykonaniu badań na obecność pałeczek Salmonella, 3 osoby zostały wykreślone z prowadzonej ewidencji nosicieli.

Drugim najczęściej występującym zakażeniem pokarmowym było bakteryjne zakażenie jelitowe wywołane przez Clostridioides difficile (54 zachorowania). W zgłoszonych przypadkach nie określono czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie.

Ponadto zgłoszono 67 biegunek bakteryjnych i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Zachorowania te dotyczyły przede wszystkim osób dorosłych. Do zakażeń i zatruc pokarmowych, zarówno u osób dorosłych, jak i u dzieci do lat dwóch, o etiologii wirusowej, bakteryjnej i nieustalonej dochodziło najczęściej w środowisku domowym. W 2023 roku nie zarejestrowano przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu A i duru brzuszego.

W roku sprawozdawczym zaobserwowano spadek liczby zakażeń jelitowych wywołanych przez wirusy z 272 przypadków zachorowań w 2022 roku do 124 w roku 2023. Tendencję tę zaobserwowano także u dzieci do drugiego roku życia (z 94 zachorowań w 2022 roku do 48 w roku 2023). Zdecydowana większość zakażonych dzieci (87,5%) była hospitalizowana. Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane były przede wszystkim przez norowirusy. Zachorowania te stanowiły 53% wszystkich jelitowych zakażeń wirusowych, spośród 66 osób zakażonych 60 osób było hospitalizowanych.

1.3. Choroby zakaźne wieku dziecięcego

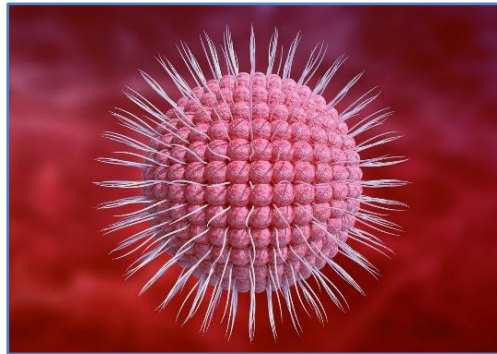
Do chorób zakaźnych wieku dziecięcego zalicza się zapalenie przyusznic (świnkę), ospę wietrzną, krztusiec, odrę, różyczkę i płonicę. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenia te przenosi się drogą powietrzno-kropelkową i przez bezpośredni kontakt z osobą chorą. Przeciwno wielu chorobom zakaźnym wieku dziecięcego wprowadzono obowiązkowe szczepienia ochronne. Od 1963 roku były to szczepienia przeciwko krztuścowi, od 1975 roku przeciwko odrze, natomiast od 2003 roku cała populacja dzieci szczepiona jest szczepionką skojarzoną przeciwko odrze, śwince i różyczce.

Zanotowano spadek liczby zachorowań na ospę wietrzną z 1 066 przypadków w 2022 roku do 814 w roku 2023. Zdecydowana większość zachorowań dotyczyła osób do 14 roku życia. Przeciw ospie wietrznej prowadzone były szczepienia zalecane oraz bezpłatne szczepienia w grupach ryzyka, tj. u dzieci z zaburzeniami odporności i osób z ich otoczenia do lat 13 oraz u dzieci uczęszczających do żłobka. W 2023 roku przeciwko ospie wietrznej zaszczepiono łącznie 331 osób.

Ponadto odnotowano 4 zachorowania na krztusiec. Strategia zwalczania krztuśca polega na prowadzeniu powszechnych szczepień u dzieci i młodzieży zgodnie z kalendarzem szczepień. Zaleca się szczepienia przypominające w ramach tzw. „strategii kokonu” u osób dorosłych sprawujących opiekę nad małymi dziećmi.

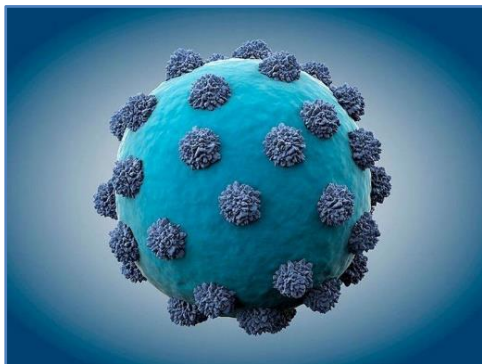
Liczby zachorowań pozostałych chorób zakaźnych wieku dziecięcego kształtowały się następująco:

- świnka – 12 przypadków w 2022 roku i 3 zachorowania w 2023 roku,
- płonica – 41 przypadków w 2022 roku i 151 zachorowań w 2023 roku.

Odnotowano zachorowanie na odrę, natomiast nie odnotowano zachorowań na różyczkę. Choroby te objęte są przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) programem eliminacji, który między innymi obejmuje potwierdzenie laboratoryjne każdego podejrzenia o zachorowanie.

1.4. Wirusowe zapalenie wątroby (WZW B, WZW C)

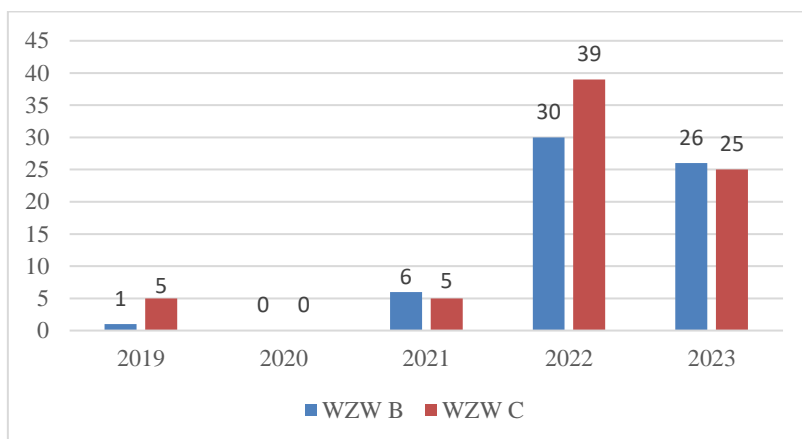

Choroby tej grupy przenoszone są głównie poprzez krew (zabiegi medyczne, przetaczanie krwi, przeszczepy narządów, a także zabiegi niemedyczne tj. tatuaże, przekłuwanie uszu, akupunktura) oraz drogą płciową. W 2023 roku nie zarejestrowano ostrego wirusowego zapalenia wątroby typu B, natomiast potwierdzono 26 przypadków przewlekłego WZW typu B. Brak ostrych zachorowań, to rezultat masowo prowadzonych szczepień ochronnych.

Zarejestrowano również 25 przypadków przewlekłego WZW typu C, z których 12 osób zostało poddanych hospitalizacji. W większości przypadków zakażenia HCV przebiegały w sposób przewlekły i zwykle w pierwszym okresie choroby bezobjawowo. Z tego powodu zakażenia te są często rozpoznawane w trakcie przesiewowych badań laboratoryjnych wykonywanych z innych powodów (krwiodawcy, kobiety w ciąży, badania przesiewowe osób hospitalizowanych). Zidentyfikowane przypadki, to także konsekwencja szerszej diagnostyki serologicznej tych zakażeń, prowadzonej na skutek licznych programów edukacyjnych dotyczących zakażeń wirusami zapalenia wątroby typu B i C. Z uwagi na brak szczepień ochronnych przeciw HCV, zakażeniom tym można zapobiegać poprzez wdrażanie i utrzymanie wysokich standardów higieniczno-sanitarnych podczas wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie prowadzi nadzór nad nosicielami wirusa WZW typu B i C. W ramach nadzoru epidemiologicznego prowadzonego w związku ze zgłoszeniami zachorowań/podejrzeń zachorowań na WZW typu B i C, skierowano na szczepienia przeciwko WZW typu B osoby z otoczenia osób zakażonych wirusem HBV, a także osoby zakażone wirusem HCV. Szczepienia tych osób przeciwko WZW typu B finansowane są z budżetu państwa.

Zachorowania na przewlekłe WZW typu B i C w latach 2019-2023 przedstawiono poniżej w formie graficznej na wykresie 1.1.

Wykres 1.1. Zachorowania na ostre i przewlekłe WZW typu B i C w latach 2019-2023.

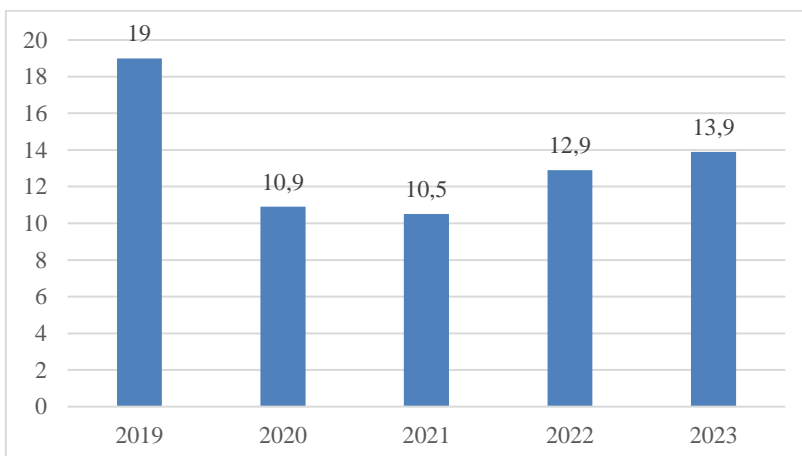
1.5. Inne choroby zakaźne

W 2023 roku zaobserwowano wzrost zachorowań na przenoszoną przez kleszcze boreliozę (123 przypadki). Zagroženiem dla ludności były także pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wścieklicznę. Ogółem zarejestrowano 69 przypadków pogryzienia przez zwierzęta. W 47 przypadkach były to pokąsania przez psy, natomiast pozostałe 22 przypadki to pokąsania przez inne zwierzęta, takie jak kot, lis, mysz i owady. W przypadku pokąsań przez dzikie zwierzęta oraz psy, u których nie wskazano właściciela, wdrożona została procedura szczepień przeciw wścieklicznie. Szczepienia przeprowadzono u 46 osób pokąsanych.

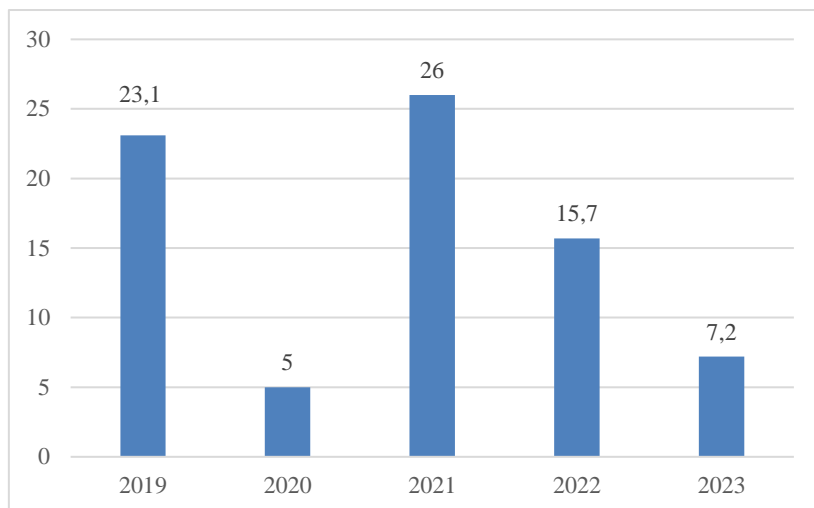
Ponadto u 29 osób zdiagnozowano gruźlicę, z czego najczęściej dotyczyła ona płuc i występowała głównie u mężczyzn (23 przypadki). Osoby te, to głównie seniorzy oraz osoby bez stałego zatrudnienia lub meldunku.

W omawianym okresie do Powiatowej Stacji zostało zgłoszonych 8 przypadków nowo wykrytych zakażeń HIV.

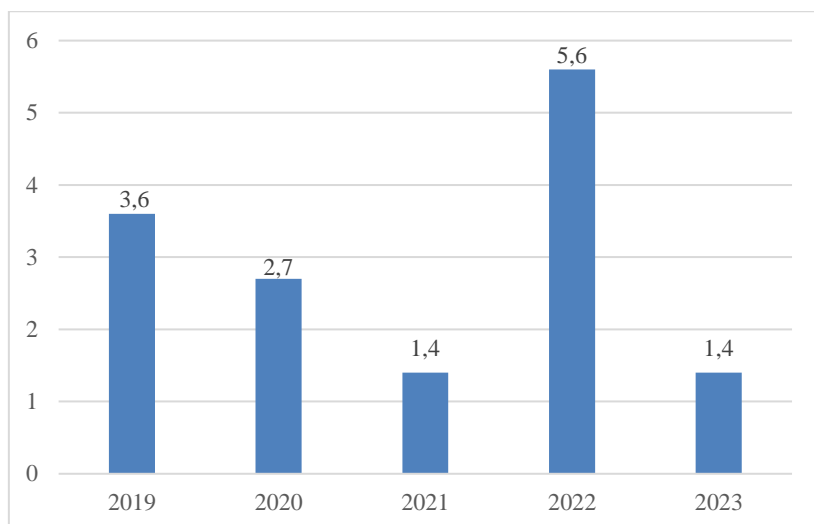
Zapadalność na wybrane choroby zakaźne przypadająca na 100 000 mieszkańców w latach 2019-2023 została przedstawiona w formie graficznej na wykresach 1.2 – 1.6.

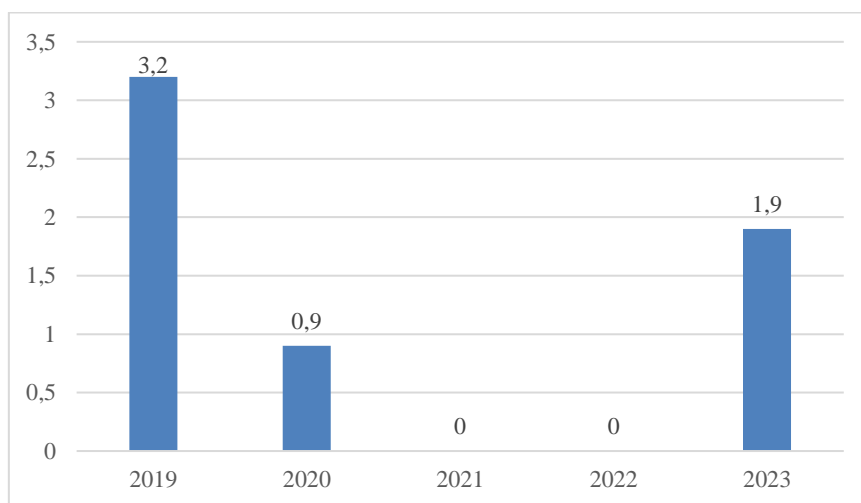
Wykres 1.2. Zapadalność na gruźlicę w latach 2019-2023.

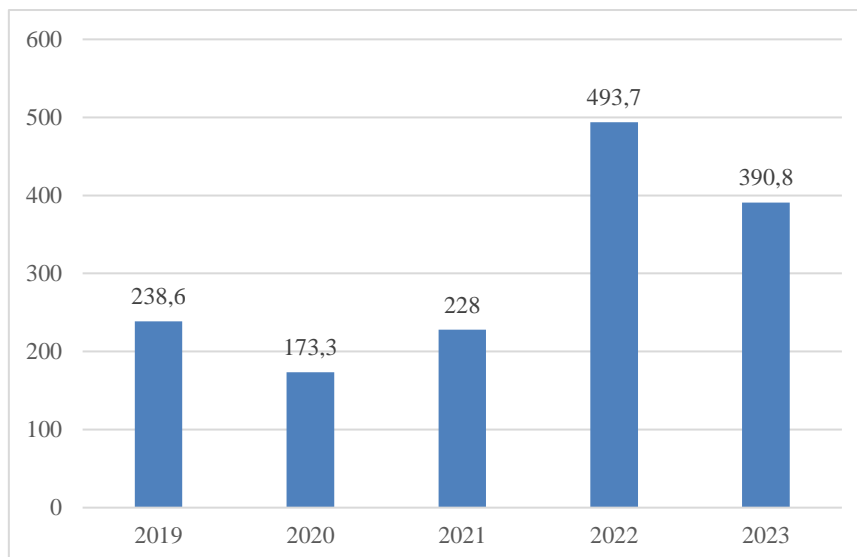
Wykres 1.3. Zapadalność na salmonellozy w latach 2019-2023.

Wykres 1.4. Zapadalność na zapalenie przyusznic w latach 2019-2023.

Wykres 1.5. Zapadalność na krztusiec w latach 2019-2023.

Wykres 1.6. Zapadalność na ospę wietrzną w latach 2019-2023.

1.6. Szczepienia

W 2023 roku na terenie miasta Częstochowy obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi, zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, objęto 37 269 osób w wieku od 0 do 19 roku życia. Szczepienia realizowano w 91 punktach szczepień, tj. w oddziale Neonatologii, oddziale Neonatologii, Patologii i Intensywnej Terapii Noworodka, 2 izbach przyjęć w szpitalach, 81 punktach szczepień w przychodniach, punkcie szczepień dla osób pokąsanych, dwóch oddziałach dializ, dwóch gabinetach lekarza zakładowego w szpitalach oraz Certyfikowanej Poradni Medycyny Podróży.

W roku 2023 skontrolowano wszystkie działające punkty szczepień, przeprowadzając 125 kontroli. Wszystkie skontrolowane punkty szczepień spełniały wymagania, jakim powinny odpowiadać gabinety o charakterze zabiegowym oraz warunki zachowania zasad łańcucha chłodniczego, wymaganego przy transportowaniu i przechowywaniu preparatów szczepionkowych.

W 2023 roku liczba dzieci, których rodzice uchylali się od obowiązku szczepień ochronnych wyniosła 639 i zwiększyła się o 12,1% w stosunku do 2022 roku (570 osób). Odmowa zaszczepienia dziecka wyrażona była najczęściej przez rodziców w formie pisemnej.

Placówki wykonujące szczepienia ochronne na terenie miasta Częstochowy zgłosiły jeden przypadek niepożądanego odczynu poszczepiennego, który charakteryzował się łagodnym przebiegiem. Przypadek ten nie wymagał hospitalizacji i był diagnozowany ambulatoryjnie.

W 2023 roku szczepienia wykonywane były zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Wykonawstwo ich w rocznikach od 0 do 2 lat było na poziomie porównywalnym do ubiegłego roku, natomiast w rocznikach od 6 do 19 lat na poziomie wyższym, a mianowicie:

- dzieci w pierwszym roku życia – po szczepieniu pierwotnym przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i *Haemophilus influenzae* typu b – zaszczepiono 41,08% (w 2022 roku – 42,23%),
- dzieci w pierwszym roku życia – po szczepieniu przeciw zakażeniom wywołanym przez rotawirusy – zaszczepiono 44,96% (w 2022 roku – 48,54%),
- dzieci w pierwszym roku życia – po szczepieniu przeciw *Streptococcus pneumoniae* – zaszczepiono 53,57% (w 2022 roku – 54,20%),
- dzieci w drugim roku życia – po szczepieniu pierwotnym i po szczepieniu uzupełniającym przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i *Haemophilus influenzae* typu b – zaszczepiono 89,90% (w 2022 roku – 91,47%),
- dzieci w drugim roku życia – po szczepieniu pierwotnym oraz po szczepieniu uzupełniającym przeciw WZW typu B – zaszczepiono 95,15% (w 2022 roku – 96,59%),
- dzieci w drugim roku życia – po szczepieniu podstawowym przeciw odrze, śwince i różyczce – 63,25% (w 2022 roku – 61,37%).

Wykonawstwo szczepień przypominających u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym:

- dzieci w 6 roku życia – po I szczepieniu przypominającym przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi i *poliomyelitis* – 36,08% (w 2022 roku – 31,29%), po szczepieniu przypominającym przeciw odrze, śwince i różyczce – zaszczepiono 33,48% (w 2022 roku – 23,71%),
- młodzież w 14 roku życia – po II szczepieniu przypominającym przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi – 46,14% (w 2022 roku – 44,35%),
- młodzież w 19 roku życia – po III szczepieniu przypominającym przeciw błonicy, tężcowi – 47,96% (w 2022 roku – 39,94%).

W ramach Programu Szczepień Ochronnych w Szpitalnych Oddziałach Ratunkowych realizowane były szczepienia przeciw tężcowi u osób zranionych. Na ten cel w 2023 roku wydano 4 450 dawek szczepionki.

Ponadto punkty szczepień realizowały szczepienia zalecane. Były to między innymi:

- szczepienia przeciw pneumokokom – zaszczepiono łącznie 324 osoby,
- szczepienia przeciw meningokokom – zaszczepiono łącznie 406 osób,
- szczepienia przeciw grypie – zaszczepiono łącznie 8 150 osób, tj. 3,91% populacji mieszkańców miasta Częstochowy, podczas gdy w 2022 roku zaszczepiono 7 118 osób, tj. 3,29% populacji,
- szczepienia przeciw WZW typu A – zaszczepiono łącznie 212 osób,
- szczepienie przeciw durowi brzuszemu – zaszczepiono łącznie 209 osób.

W ramach szczepień zalecanych realizowane były szczepienia finansowane przez Urząd Miasta Częstochowy:

- szczepienia przeciwko grypie – zaszczepiono łącznie 953 osoby, program był realizowany u dzieci przedszkolnych – zaszczepiono 23 osoby, u dzieci przewlekle chorych – zaszczepiono 26 dzieci oraz seniorów – zaszczepiono 904 osoby,
- szczepienie przeciw pneumokokom – zaszczepiono 205 osób, program był realizowany u osób powyżej 55 roku życia.

1.7. Nadzór nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą w zakresie wystąpienia ognisk zakażeń szpitalnych

W 2023 roku nadzorem sanitarnym Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie objętych było 12 szpitali prowadzących działalność leczniczą.

Podmioty lecznictwa ambulatoryjnego zgłosiły do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie 5 ognisk zakażeń szpitalnych. Ognisko wywołane przez rotawirusy, w którym zachorowały 4 osoby, ognisko spowodowane przez czynnik biologiczny *Klebsiella pneumoniae*, gdzie zachorowało 47 osób i 3 ogniska wywołane przez SARS-CoV-2, w których zachorowały łącznie 24 osoby.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie sprawowali nadzór w zakresie ognisk zakażeń szpitalnych nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą przeprowadzając kontrole tematyczne oraz problemowe związane z wystąpieniem ogniska epidemicznego. Ogółem przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych. W ramach prowadzonego nadzoru nie wydano decyzji administracyjnych.

Rozdział 2

Ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnieniowych

W roku 2023 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie nadzorowała 1 645 obiektów żywnościowo-żywnieniowych, które rozmieszczone były na terenie miasta Częstochowy. Nadzorem sanitarnym objęto 334 bloki żywieniowe w placówkach szkolno-przedszkolnych, medycznych, opiekuńczych, publicznych, zakładach pracy, aptekach i na stacjach paliw.

Wśród obiektów żywnościowo-żywnieniowych znajdują się zakłady produkcyjne żywności, miejsca obrotu żywnością oraz placówki świadczące usługi żywienia zbiorowego. Grupa zakładów produkcyjnych żywności obejmuje również obiekty produkcji pierwotnej, takie jak gospodarstwa rolne, sadownicze i ogrodnicze.

Tabela 2.1. Rodzaj i liczba nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywnieniowych w latach 2022-2023.

L.p.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów	
		2022	2023
1.	Zakłady produkcji żywności	103	94
2.	Zakłady obrotu żywnością	1338	1266
3.	Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	572	517
4.	Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	31	38
5.	Obiekty produkcji/obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	62	64
6.	Obiekty żywnościowo-żywnieniowe ogółem	2106	1979

Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli 2.1. zaobserwowano spadek ogólnej liczby nadzorowanych obiektów, tj. o 127 w porównaniu do roku ubiegłego.

2.1. Ocena stanu sanitarnego

W 2023 roku pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie przeprowadzili kontrolę w 69% obiektów podlegających nadzorowi, w porównaniu do 50,3% w roku 2022. Łącznie przeprowadzono 1 989 kontroli sanitarnych i rekontroli, z czego 1 958 miało miejsce w obiektach pod nadzorem, a 31 stanowiło część urzędowej granicznej kontroli (w 2022 roku – 1 790 kontroli).

Przeprowadzono kontrole planowe (951), jak i ponadplanowe (1 038), wynikające między innymi z akcji, interwencji klientów, powiadomień w Systemie Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach - RASFF oraz wniosków stron i kontroli sprawdzających.

Ocenę stanu sanitarnego przeprowadzono zgodnie z procedurą urzędowej kontroli żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Spośród 955 ocenionych obiektów, 17 uzyskało ocenę niezgodną z wymaganiami, co stanowiło 1,8% w stosunku do wszystkich poddanych ocenie (w 2022 roku - 1,2%). Uchybienia obejmowały brak dokumentacji zdrowotnej personelu, obecność szkodników, brak zabezpieczenia przed nimi, wprowadzanie przeterminowanych środków spożywczych do obrotu oraz niewłaściwe przechowywanie artykułów spożywczych.

Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarno-techniczne to:

- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny i higieniczny pomieszczeń oraz wyposażenia,
- brak aktualnego sprawozdania z badania wody,
- brak opracowanego harmonogramu badań właścicielskich oraz brak badania wyrobu gotowego,
- wprowadzanie do obrotu przeterminowanych artykułów spożywczych,
- brak segregacji asortymentowej przechowywanych środków spożywczych,
- brak aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak realizacji procedur i instrukcji z zakresu GHP/GMP oraz systemu HACCP.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 84 decyzje administracyjne represyjne, w tym 6 decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu żywności niewłaściwej jakości zdrowotnej i 72 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego. Na osoby winne zaniedbań nałożono 154 mandaty karne o łącznej kwocie 30 900 złotych (w 2022 roku było to 117 mandatów na kwotę 20 600 złotych). Oceniając stan sanitarny zakładów użyto Współczynnika Bezpieczeństwa i Higieny Żywności, którego wartość wynosiła 0,1 zarówno w 2022, jak i w 2023 roku, co świadczy o utrzymaniu się stanu sanitarno-technicznego na podobnym poziomie.

W 2023 roku do badań laboratoryjnych pobrano 534 próbki żywności, z których 44 uległo zakwestionowaniu. Ponadto w 23 obiektach sprawdzono jakość tłuszczu smaźalniczego za pomocą testera tłuszczu LRSM, uzyskując akceptowalne wyniki % WKT (wolnych kwasów tłuszczowych).

W skontrolowanych obiektach żywnościowo-żywnościowych stwierdzono opracowaną dokumentację GHP/GMP. System HACCP wdrożyło 89% nadzorowanych zakładów. W niektórych małych przedsiębiorstwach przestrzeganie zasad GHP/GMP uznano za wystarczające bez konieczności wdrożenia pełnego systemu HACCP.

W 2023 roku pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie przeprowadzili 31 kontroli granicznych. W zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu, przeprowadzono 26 kontroli. Wydano 22 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych dla środków spożywczych oraz skontrolowano 31 partii produktów spożywczych. Ponadto wydano 4 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kontrolując 6 partii. W trakcie granicznej kontroli sanitarnej dokonano poboru 5 próbek wyrobów do kontaktu z żywnością do badań laboratoryjnych w zakresie oceny cech organoleptycznych. Pobrane próbki nie zostały zakwestionowane.

W ramach nadzoru nad eksportem żywności przeprowadzono 5 kontroli granicznych, skontrolowano 35 partii żywności przeznaczonej na eksport oraz wydano 5 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych.

Tabela 2.2. Działania kontrolne i represyjne w obiektach żywnościowo-żywnieniowych w latach 2022-2023.

Rok	Liczba kontroli i rekontroli	Liczba obiektów ocenionych na podstawie arkusza	Działalność represyjna					Próby	
			Wydano decyzji administracyjnych represyjnych	Zakazu wprowadzania do obrotu	Unieruchomienia	Mandaty	Kwota [zł]	Pobrane	Zdyskwalifikowane
2022 Ogółem	1790	871	63	5	0	117	20 600	532	23
2023 Ogółem	1989	955	314	6	0	154	30 900	534	44
Zakłady produkcji żywności	125	60	25	0	0	10	3 150	124	25
Zakłady obrotu żywnością	1173	559	160	3	0	73	13 600	348	9
Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	443	200	118	3	0	68	13 650	44	10
Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	202	106	10	0	0	3	500	4	0
Obiekty produkcji/obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	46	30	1	0	0	0	0	14	0

W wyniku prowadzonego postępowania, w trzech przypadkach skierowano wnioski o nałożenie kary pieniężnej na właścicieli restauracji do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. W dwóch przypadkach sprawa dotyczyła prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o wpis i zatwierdzenie oraz uzyskanie stosownej decyzji, a w trzecim za utrudnianie czynności kontrolnych prowadzonych w lokalu gastronomicznym.

W roku 2023 na skutek interwencji, zarówno jawnych, jak i anonimowych, złożonych do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie przeprowadzono łącznie 145 kontroli sanitarnych interwencyjnych. Interwencje dotyczyły między innymi niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektów żywnościowo-żywnieniowych, zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych w środkach spożywczych, wprowadzania do obrotu handlowego środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, produktów nieprawidłowo oznakowanych, produktów niewiadomego pochodzenia, niewłaściwej jakości środków spożywczych, braku zachowania higieny podczas sprzedaży środków spożywczych, również w handlu obwoźnym, braku zachowania higieny podczas procesów produkcyjnych, niewłaściwej jakości posiłków w oddziale szkolno-przedszkolnym, restauracji, wystąpienia dolegliwości ze strony układu pokarmowego po zjedzeniu posiłku, a także obecności szkodników. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 39 przypadkach potwierdzono zasadność interwencji, wydano decyzje administracyjne nakazujące, w tym 3 decyzje dotyczące poprawy stanu technicznego, decyzję nakazującą

wycofanie z obrotu handlowego środków spożywczych oraz decyzję zakazującą wprowadzanie do obrotu handlowego środka spożywczego. W pozostałych przypadkach wydano zalecenia pokontrolne oraz przekazywano informację do terenowo właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego lub Powiatowego Lekarza Weterynarii nadzorującego zakład. W jednym przypadku przekazano sprawę do organów Nadzoru Budowlanego. W 3 przypadkach pobrano łącznie 12 próbek do badań laboratoryjnych, z czego jedną próbkę zakwestionowano z uwagi na nieprawidłowe znakowanie produktu (makaron). Za stwierdzone nieprawidłowości na osoby winne zaniedbań nałożono łącznie 42 mandaty karne na kwotę 9 300 złotych. Na interwencje jawne złożone z podaniem danych osoby interweniującej udzielano pisemnej odpowiedzi informując o wyniku przeprowadzonej kontroli. Kontrole sprawdzające potwierdziły usunięcie nieprawidłowości będących przedmiotem interwencji.

W ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzeżenia o Niebezpiecznej Żywności i Paszach - RASFF, podejmowano działania w wyniku otrzymania powiadomień alarmowych lub informacyjnych. Łącznie przeprowadzono 161 kontroli sanitarnych, tj. 2 w zakładach produkcyjnych, 134 w obiektach obrotu żywnością, 18 w zakładach żywnościowych oraz 7 w obiektach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (w 2021 roku – 175 kontroli). Postępowanie w tych przypadkach prowadzone było zgodnie z obowiązującą procedurą RASFF, mającą na celu sprawdzenie występowania w obrocie kwestionowanego produktu. W przypadku stwierdzenia takiego produktu następuje jego wycofanie z obrotu, a pozostałe zakwestionowane produkty są zwrócone do dostawcy lub poddane utylizacji. Kontrole wykazały, że w każdym przypadku procedura związana z wycofaniem produktów objętych powiadomieniem została rozpoczęta i przeprowadzona przez odpowiednich przedsiębiorców we własnym zakresie. Na podstawie otrzymanych kwestionowanych wyników badań wystosowano 2 powiadomienia informacyjne w systemie RASFF dotyczące środka spożywczego o niewłaściwej jakości zdrowotnej. Pierwsze powiadomienie dotyczyło stwierdzenia *Listeria monocytogenes* w 25 g w środku spożywczym pn. "Kielki brokułu", natomiast drugie dotyczyło stwierdzenia przekroczenia NDP pestycydu w produkcie pn. "Marchew luz". We wszystkich sprawach, w dniu otrzymania sprawozdania z badań, produkty nie znajdowały się w obrocie handlowym z uwagi na upływanie terminu przydatności do spożycia, w związku z tym nie wydano decyzji administracyjnej. W przypadku kielków brokułu postępowanie wyjaśniające prowadziła Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie, z uwagi na fakt, że producent kielków znajduje się na terenie jej działania. W drugim przypadku organ nadzorujący producenta kwestionowanego produktu został poinformowany o zaistniałej sytuacji.

W 2023 roku przeprowadzono ocenę teoretycznych jadłospisów dekadowych w 11 placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego obejmujących pięć szpitali, 3 żłobki, 2 przedszkola oraz szkołę podstawową. W dwóch ocenach dekadowych jadłospisów pochodzących z placówek przedszkolnych stwierdzono odchylenia w zakresie zawartości białka, niską podaż składników mineralnych, takich jak wapń, zbyt dużą zawartość witaminy C, natomiast w jednym z jadłospisów poniżej normy było żelazo. Pomimo tych odchylenia procentowy udział energii pochodzącej z białka, tłuszczu i węglowodanów był prawidłowy. W jednej szkole stwierdzono odchylenia w zawartości białka i witaminy C przekraczające ustalone normy

żywieniowe, niską podaż składników mineralnych (wapń i żelazo), jednak procentowy udział energii pochodzącej z białka, tłuszczu i węglowodanów był prawidłowy.

W przypadku 3 żłobków wykazano, że wapń znajduje się poniżej zalecanej normy, a także stwierdzono nadmierną podaż białka i witaminy C. Procentowy rozkład energii z białka i tłuszczu był prawidłowy, jednak rozkład procentowy energii pochodzącej z węglowodanów w jednym ze żłobków przekraczał normy.

W 4 blokach żywieniowych szpitali, gdzie prowadzono żywienie w systemie cateringowym, ocena jadłospisów wykazała zbyt małą zawartość wapnia, a w jednym przypadku zbyt wysoką zawartość żelaza. W szpitalu przygotowującym posiłki we własnym zakresie również stwierdzono zbyt niski poziom wapnia oraz przekroczony został poziom żelaza. W związku z tym, dyrekcja placówek została pisemnie poinformowana o konieczności wprowadzenia stosownych zmian.

Wartość energetyczna oraz procentowy rozdział energii pochodzący z makroskładników we wszystkich jadłospisach mieściły się w zalecanych normach. Ponadto podczas 92 kontroli sanitarnych bloków żywieniowych w placówkach oświaty oceniano zestawienia posiłków pod kątem przestrzegania zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku dotyczącego żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty. Analiza zestawień posiłków potwierdziła w większości uwzględnienie zapisów tego rozporządzenia w zakresie sposobu żywienia dzieci i młodzieży.

2.2. Akcje i działania ukierunkowane problemowo

W 2023 roku kontrole akcyjne stanowiły stały element planu pracy i wynikały z zaleceń Głównego Inspektora Sanitarnego, Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz były podejmowane z własnej inicjatywy. Przeprowadzono kontrole sanitarne w ramach następujących akcji:

1. Wypoczynek dzieci i młodzieży

W ramach wypoczynku dzieci i młodzieży zorganizowanego w miejscu zamieszkania uczestników w 27 placówkach półkolonii przeprowadzono 37 kontroli sanitarnych.

W wyniku tych kontroli nie stwierdzono uchybień natury sanitarno-higienicznej, a także nie odnotowano skarg, ani przypadków zatruc pokarmowych.

2. Nadzór nad warunkami sanitarnymi obiektów na trasach turystycznych

W sezonie turystyczno-pielgrzymkowym w okresie od 01.05.2023 roku do 30.09.2023 roku przeprowadzono w obiektach żywnościowo-żywieniowych i produkcyjnych usytuowanych na trasach turystycznych łącznie 249 kontroli, podczas których stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-higieniczne, w związku z czym nałożono 18 mandatów karnych na kwotę 4 150 złotych oraz wydano stosowne zalecenia pokontrolne. Ponadto w 19 obiektach stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne, co skutkowało wydaniem 19 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu technicznego. Pobrano do badań laboratoryjnych 98 próbek żywności, z których 30 (lody z automatu) zakwestionowano z uwagi na obecność bakterii Enterobacteriaceae, co skutkowało wydaniem 4 decyzji zakazu wprowadzania do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości. Kontrole sprawdzające oraz powtórne badania wykazały poprawę stanu sanitarno-higienicznego.

3. Nadzór nad suplementami diety

W odpowiedzi na pismo Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące monitoringu produktów oferowanych lub reklamowanych przez portal e-commerce przeprowadzono

4 kontrole sanitarne u podmiotów wprowadzających suplementy diety do obrotu, poprzez sprzedaż na portalu internetowym. Na kontrolowanych portalach internetowych oceniono 23 suplementy diety pod kątem spełnienia wymagań prawnych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami 10 spraw, z uwagi na miejsce działalności podmiotu wprowadzającego po raz pierwszy do obrotu suplement diety, przekazano do właściwego terenowo inspektora sanitarnego oraz wszczęto jedno postępowanie administracyjne. Ponadto w 23 przypadkach stwierdzono nieprawidłową prezentację na portalu internetowym, co skutkowało wydaniem zaleceń pokontrolnych. Podmioty przeprowadziły korekty swoich stron internetowych, co potwierdzono poprzez kontrole sprawdzające.

4. Nadzór nad żywnością pochodzącą z krajów Unii Europejskiej oraz krajów trzecich, wprowadzanych do obrotu w super i hipermarketach

Akcja została przeprowadzona w odpowiedzi na pismo Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące żywności pochodzącej z krajów Unii Europejskiej oraz krajów trzecich, wprowadzanej do obrotu w supermarketach i hipermarketach. W ramach tej akcji w III i IV kwartale 2023 roku przeprowadzono łącznie 78 kontroli sanitarnych. W trakcie tych kontroli na stwierdzone nieprawidłowości natury technicznej wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu technicznego. Za nieprawidłowości natury sanitarnej osoby winne zaniedbań ukarano 7 mandatami na kwotę 1 900 złotych. Kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarnego, co skutkowało umorzeniem postępowania. Dodatkowo w supermarketach i hipermarketach pobrano 35 próbek żywności do badań laboratoryjnych, które nie uległy zakwestionowaniu.

5. Działania podejmowane w związku z występowaniem przypadków ASF w Polsce

W odpowiedzi na pismo Głównego Inspektora Sanitarnego, dotyczące występowania przypadków ASF w Polsce, przeprowadzono 340 kontroli sanitarnych w obiektach wprowadzających do obrotu mięso, wyroby wieprzowe oraz dziczyznę. Celem kontroli było ustalenie źródła pochodzenia mięsa, sprawdzenie dokumentacji dostaw wraz z Handlowym Dokumentem Identyfikacyjnym oraz ocena sposobu postępowania z odpadami kategorii 3. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach.

6. Nadzór nad sklepami sieci handlowej „Stokrotka”

Akcja została przeprowadzona w odpowiedzi na pismo Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczące zgłoszeń konsumenckich w sprawie sprzedaży warzyw i owoców o niewłaściwej jakości w sklepach spożywczych sieci handlowej „Stokrotka”. W ramach tej akcji przeprowadzono kontrolę sanitarną w sklepie „Stokrotka” zlokalizowanym na terenie miasta Częstochowy. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w zakresie jakości warzyw i owoców.

7. Nadzór w zakresie warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych

W związku z otrzymanym pismem Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącym warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowych przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych w obiektach obrotu żywnością. W trakcie tych kontroli dokonano oceny znakowania naturalnych wód mineralnych znajdujących się w obrocie handlowym. Przeprowadzona ocena wykazała, że znakowanie wód butelkowych było zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Ponadto w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w obiektach obrotu żywnością dokonywano oceny warunków przechowywania wód butelkowych - w zakresie tym nie stwierdzono nieprawidłowości.

8. Ocena stanu żywienia pacjentów w szpitalach zgodnie z wytycznymi GIS

W związku z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczącym prowadzenia oceny sposobu żywienia pacjentów w szpitalach na podstawie jadłospisów, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, skontrolowano 5 stołówek szpitalnych. W jednym obiekcie prowadzone jest żywienie pacjentów we własnym zakresie, natomiast w pozostałych 4 placówkach żywienie odbywa się w systemie cateringowym. W trakcie kontroli pobrano do oceny żywieniowej 5 jadłospisów dekadowych. W blokach żywieniowych szpitali, w których prowadzone było żywienie w systemie cateringowym, ocena jadłospisów wykazała zbyt małą zawartość wapnia, w jednym z nich stwierdzono zbyt wysoką zawartość żelaza. W szpitalu przygotowującym posiłki we własnym zakresie stwierdzono zbyt niski poziom wapnia oraz przekroczony poziom żelaza. W związku z powyższym, zostały wysłane pisma do dyrekcji placówek w celu dokonania stosownych zmian. Wartość energetyczna oraz procentowy rozdział energii pochodzący z makroskładników wszystkich jadłospisów mieścił się w zalecanej normie.

9. Nadzór w sprawie importu pszenicy z Ukrainy

Akcja przeprowadzona w związku z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczyła importu z Ukrainy pszenicy deklarowanej przy odprawie celnej z przeznaczeniem na cele techniczne, która może być wykorzystywana na cele spożywcze. W ramach tej akcji pracownicy Stacji Sanitarnej przeprowadzili łącznie 6 kontroli, w tym kontrolę sprawdzającą w punkcie sprzedaży zbóż oraz w gospodarstwie rolnym. W czasie kontroli w jednym z obiektów stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku dostępu do dokumentów dostaw oraz sprzedaży, w związku z czym wydano doraźne zalecenia zobowiązujące do przedłożenia stosownej dokumentacji. Kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie zaleceń pokontrolnych.

10. Działania podejmowane w związku z akcją „Lody z automatu”

Akcja pn. „Lody z automatu” trwająca w dniach od 18 do 28 lipca 2023 roku, skupiała się na kontrolach sanitarnych punktów sprzedaży lodów z automatu. W ramach tej akcji przeprowadzono łącznie 9 kontroli sanitarnych, z czego 4 były kontrolami sprawdzającymi. Pracownicy nadzoru sanitarnego pobrali 55 próbek lodów z automatu do badań laboratoryjnych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Wyniki badań laboratoryjnych wykazały, że 30 spośród pobranych próbek lodów zostały zakwestionowane z powodu stwierdzenia obecności bakterii Enterobacteriaceae. W związku z tym wydano 4 decyzje administracyjne zakazujące wprowadzania do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości oraz nakazujące przeprowadzenie skutecznych zabiegów mycia i dezynfekcji automatów do lodów.

Kontrole sprawdzające oraz powtórne badania lodów potwierdziły wykonanie zaleceń, co oznacza, że punkty sprzedaży lodów z automatu podjęły skuteczne działania naprawcze, a wyniki badań potwierdziły poprawę jakości oferowanych produktów.

11. Działania podejmowane w związku z akcją pn. „Owoce miękkie”

W związku z otrzymanym pismem Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącym niewłaściwych warunków sprzedaży owoców miękkich oraz ich niewiadomego pochodzenia (prawdopodobnie przywożonych do Polski z państw trzecich) w dniach od 5 do 21 lipca 2023 roku zostały podjęte działania kontrolne. Przeprowadzonych zostało 14 kontroli sanitarnych (tj. na giełdzie towarowej, targowiskach, hurtowniach oraz w ruchomym punkcie sprzedaży). W 7 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie braku stosownej dokumentacji potwierdzającej pochodzenie

owoców. W związku z powyższym, zostały wydane doraźne zalecenia, a 3 sprawy przekazano do Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w celu podjęcia działań zgodnych z posiadanymi kompetencjami.

12. Działania podejmowane wspólnie z organami KAS w związku z kontrolą produktów pochodzących z Ukrainy i Słowacji

Akcję przeprowadzono w odpowiedzi na pismo Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące nadzoru nad produktami, głównie zbożowymi, mogącymi pochodzić z Ukrainy i Słowacji. W trakcie bieżącego nadzoru, który obejmował hurtownie, centra dystrybucyjne i zakłady produkcyjne przeprowadzono 18 kontroli sanitarnych. Podczas tych kontroli szczegółowo zweryfikowano dokumentację potwierdzającą źródło pochodzenia żywności. W 4 obiektach obrotu żywnością stwierdzono produkty pochodzące z Ukrainy i Słowacji. W związku z tym, pobrano 5 próbek żywności do badań laboratoryjnych w kierunku pozostałości pestycydów. Pobrane próbki nie wykazały nieprawidłowości, w związku z czym nie było konieczności przeprowadzania kontroli wspólnych z organami Krajowej Administracji Skarbowej.

13. Akcja „Imprezy masowe i plenerowe”

Na terenie miasta Częstochowy w 2023 roku odbyło się 10 imprez masowych i plenerowych, podczas których sprawowano nadzór nad stałymi i ruchomymi punktami handlowymi wprowadzającymi do obrotu środki spożywcze oraz nad obiektami gastronomicznymi świadczącymi usługi w zakresie żywienia zbiorowego. Podczas trwania imprez masowych i plenerowych, takich jak „Żarciwozy i Złot Food Trucków”, XIV Święto Świętej Palmy Wielkanocnej, XII Festiwal Sztuki Kulinarnej „Aleja Dobrego Smaku”, „Dzień otwarty połączony z eventem z okazji Dnia Dziecka”, „SPACE FESTIVAL”, Festiwal „Frytka OFF”, „Koncerty na Bieganie”, Festiwal „Kolorów”, Ogólnopolskie Dożynki Jasnogórskie, czy też Targi Bożonarodzeniowe, przeprowadzono 39 kontroli sanitarnych. Podczas przeprowadzania kontroli w 2 punktach gastronomicznych stwierdzono brak stosownej dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu, w związku z czym nałożono 2 mandaty karne na kwotę 200 złotych. Z uwagi na fakt, że kontrolowane obiekty nie znajdowały się pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie sprawy zostały przekazane do właściwych terenowo jednostek.

Dodatkowo, podobnie jak w latach ubiegłych, na przełomie miesięcy styczeń/luty 2023 roku przeprowadzono akcję mającą na celu ocenę warunków sanitarnych oraz stanu sanitarno-technicznego zakładów, w których przygotowywano posiłki oraz organizowano imprezy studniówkowe. W ramach akcji przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych, w trakcie których w jednym obiekcie stwierdzono prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i wpis do zakładów podlegających urzędowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej i uzyskania stosownej decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie na prowadzenie działalności, a także nieprawidłowości natury sanitarno-technicznej, takie jak wykorzystywanie do produkcji dań surowców po terminie przydatności do spożycia, brak dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników oraz dokumentacji GHP/GMP i systemu HACCP. W związku z powyższym nałożono mandat karny na kwotę 300 złotych oraz wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące uzyskanie decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie na prowadzenie działalności oraz decyzję administracyjną nakazującą wycofanie środków spożywczych niewłaściwej jakości.

2.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pobranych do badań laboratoryjnych

W 2023 roku pobrano do badań laboratoryjnych na terenie miasta Częstochowy 534 próbki, tj. 529 w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu z obiektów będących pod nadzorem oraz 5 w ramach granicznej kontroli.

Pobrano:

- 507 próbek żywności,
- 20 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 7 próbek sanitarnych (zmiotków z blatów produkcyjnych, wytrzępek z koszyków rozrostowych).

Próbki pobrano w zakresie:

- mikrobiologicznym – 335,
- fizyko-chemicznym – 152,
- organoleptycznym – 38,
- biologicznym – 9.

Dodatkowo w 115 próbkach pobranych w opakowaniach jednostkowych producenta dokonano oceny prawidłowości znakowania. Z 534 pobranych próbek zakwestionowano 44, co stanowiło 8,23% z ogólnej liczby próbek zbadanych (w 2022 roku wskaźnik ten wynosił 4,32%).

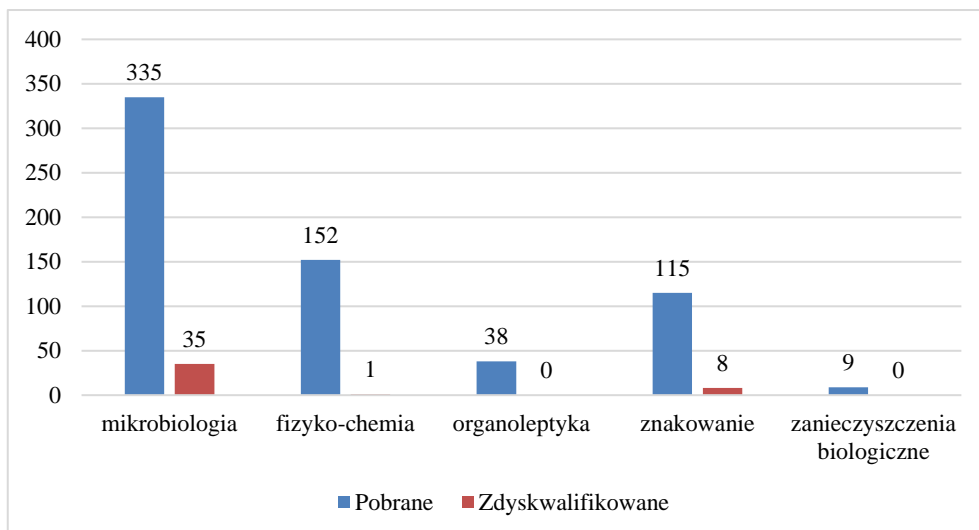
Próbki uległy zakwestionowaniu z powodu:

- niewłaściwego znakowania – 8 próbek,
- zanieczyszczeń mikrobiologicznych – 35 próbek,
- zanieczyszczeń fizyko-chemicznych – 1 próbka.

Szczegółowe dane dotyczące próbek pobranych i zdyskwalifikowanych przedstawiono na wykresie 2.1.

W związku z kwestionowanymi wynikami badań, podjęto następujące działania:

- w przypadku stwierdzenia zanieczyszczeń mikrobiologicznych produkt zgłoszono do systemu RASFF, wydano cztery decyzje administracyjne zakazu wprowadzania do obrotu oraz decyzję nakazującą podjęcie stosownych działań,
- w przypadku stwierdzenia obecności niedeklarowanej substancji aktywnej, poinformowano właściwego inspektora sanitarnego nadzorującego producenta,
- w przypadku przekroczenia NDP pestycydu, zgłoszono produkt do systemu RASFF,
- w przypadku nieprawidłowego znakowania, poinformowano terenowo właściwego inspektora sanitarnego nadzorującego producenta środka spożywczego.

Wykres 2.1. Dane dotyczące próbek pobranych i zdyskwalifikowanych ze względu na kierunki badań.

Rozdział 3

Ocena stanu sanitarnego obiektów użytku publicznego

W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego kontrolowała przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, celem ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem komunalnych szkodliwości i uciążliwości środowiskowych.

Skontrolowano:

- urządzenia do zaopatrywania w wodę i jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- wody wykorzystywane do kąpieli i rekreacji,
- obiekty użyteczności publicznej,
- podmioty lecznicze.

W 2023 roku przeprowadzono łącznie 1 445 kontroli sanitarnych w 1 199 obiektach użyteczności publicznej, spośród 1 595 ujętych w ewidencji, co stanowiło 75,2% skontrolowanych wszystkich obiektów (w 2022 roku – 65,3%). Ogółem wydano 79 decyzji (w 2022 roku – 84), w tym 9 decyzji dotyczących poprawy stanu sanitarno-technicznego obiektów, 2 decyzje wydane w celu poprawy jakości wody, 9 decyzji prolongujących terminy wykonania zaleceń oraz 2 decyzje umarzające wszczęte postępowania. Ponadto w formie decyzji wydano 48 zezwoleń na przeprowadzenie ekshumacji i wywozu zwłok poza granice państwa i 9 decyzji oceniających jakość wody na pływalniach. Za stwierdzone zaniedbania sanitarne nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 600 złotych, dodatkowo wystosowano 4 wystąpienia. Na wniosek zainteresowanych stron wydano 24 opinie dotyczące imprez masowych organizowanych na terenie miasta Częstochowy.

3.1. Urządzenia do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody do spożycia przez ludzi

Jakość wody dostarczanej dla mieszkańców miasta Częstochowy była zgodna z przyjętymi normami dla wody przeznaczonej do spożycia. Dla zachowania stabilności stanu bakteriologicznego w procesie dystrybucji, woda poddawana była dezynfekcji poprzez chlorowanie lub ozonowanie. Mieszkańcy miasta Częstochowy byli zaopatrywani w wodę przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S. A. oraz

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „GORGOL” (wodociąg zakładowy przy ul. Żyznej). Do największych wodociągów zaopatrujących miasto w wodę do spożycia należały Mirów, Wierzchowisko i Olsztyn. Część wody pochodzącą z tych wodociągów dostarczano bezpośrednio do odbiorców, natomiast część kierowano

do zestawów zbiornikowych wyrównawczych w Częstochowie, w których zachodziły procesy mieszania się wód z różnych ujęć wraz z dodatkową dezynfekcją, a następnie z odpowiednim ciśnieniem wodę rozprowadzano do poszczególnych dzielnic miasta. Ponadto woda dostarczana była z ujęć pomocniczych, do których należy zaliczyć Stację Krańcową zaopatrującą w wodę część dzielnicy Mirów, ujęcie Ugody zaopatrujące mieszkańców

Rząsawy oraz ujęcie Wielki Bór zaopatrujące część mieszkańców Lisińca. Ponadto dzielnicę Żabiniec zaopatrywano w wodę z ujęcia w Łobodnie (powiat kłobucki).

Wodę do spożycia produkowaną przez przedsiębiorstwa wodociągowe rozprowadzano siecią wodociągową z ujęć o różnej wydajności:

- 2 wodociągi o wydajności < 100 m³/dobę,
- 1 wodociąg o wydajności 100 – 1 000 m³/dobę,
- 2 wodociągi o wydajności 1 000 – 10 000 m³/dobę,
- 1 wodociąg o wydajności 10 000 – 100 000 m³/dobę.

W obiektach urządzeń wodociągowych przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych oraz 56 kontroli związanych z poborem próbek wody do badań laboratoryjnych. Do badań laboratoryjnych pobrano 132 próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, które zbadano pod względem parametrów fizykochemicznych i 119 próbek, które zostały przebadane pod względem parametrów mikrobiologicznych. W 2 próbkach stwierdzono przekroczenia parametrów fizykochemicznych (mętność wody) i dotyczyły ujęcia Ugody. Przekroczenia mogły być spowodowane przestojem wody lub złym stanem technicznym wewnętrznej instalacji wodociągowej w budynkach, w których dokonano poboru próbek do badań. W okresie rozliczeniowym, zgodnie z corocznie zatwierdzanymi harmonogramami badań próbek wody wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej, przedsiębiorstwa wodociągowe przeprowadzały badania jakości wody, a sprawozdania przesyłały na bieżąco do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie w celu uzyskania orzeczenia oraz oceny okresowej o jakości wody. W związku z powyższym, okresowe oceny o przydatności wody do spożycia wydano dla wszystkich wodociągów dostarczających wodę dla mieszkańców miasta Częstochowy. W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie od mieszkańców miasta nie wpłynęły interwencje na jakość wody.

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w latach ubiegłych, prowadzono nadzór nad jakością wody ciepłej pod kątem obecności bakterii Legionella sp. z wewnętrznej instalacji wodociągowej w obiektach lecznictwa zamkniętego, obiektach noclegowych i zamieszkania zbiorowego. Pod tym względem skontrolowano 14 obiektów, pobierając do badań laboratoryjnych 71 próbek wody. Kontrole dotyczyły 8 obiektów lecznictwa zamkniętego, 2 obiektów noclegowych, 3 obiektów zamieszkania zbiorowego oraz hotelu. Ponadnormatywną wartość bakterii Legionella sp. stwierdzono ogółem w 16 badanych próbkach wody, tj. w 3 obiektach lecznictwa zamkniętego, 2 obiektach zamieszkania zbiorowego oraz w obiekcie noclegowym. Przekroczenia te dotyczyły pojedynczych próbek oraz wskazywały na niewielkie odchylenia od normatywu. Zarządcy obiektów podejmowali niezwłocznie stosowne działania (kilkukrotne przegrzewania i płukania wewnętrznej sieci), co w rezultacie prowadziło do likwidacji zagrożenia. Potwierdzeniem były uzyskane wyniki z przeprowadzonych badań wody. Tylko w jednym przypadku wdrożono postępowanie administracyjne, wydano decyzję nakazującą oraz decyzję prolongującą termin wykonania. Postępowanie administracyjne pozostaje w trakcie realizacji.

3.1. Ocena jakości wody przeznaczonej do kąpieli

Na terenie miasta Częstochowy prowadzono nadzór sanitarny nad 9 pływalniami (6 obiektów działających odrębnie, 3 pływalnie zlokalizowane przy obiektach szkolno-oświatowych). Skontrolowano wszystkie obiekty, przeprowadzając 13 kontroli sanitarnych.

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego zostały pobrane 43 próbki wody. W części próbek stwierdzono niewielkie odchylenia od normatywów wartości parametrów fizykochemicznych, takich jak chloroform, mętność, chlor wolny i związany, utlenialność

czy pH. Wskaźniki te nie miały bezpośredniego wpływu na zdrowie osób korzystających z pływalni, są jednak parametrami wskazującymi na możliwe pogorszenie jakości wody pod kątem czystości mikrobiologicznej.

W 2023 roku na jeden z nadzorowanych obiektów wpłynęła interwencja dotycząca pogorszenia się wizualnej jakości wody w niecce basenu. Przeprowadzono kontrolę wraz z poborem próbek wody do badań laboratoryjnych.

Badania wykazały przekroczenie parametrów mikrobiologicznych. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami parametrów mikrobiologicznych próbek pobranych w trakcie interwencji, jak i z badań wykonanych w ramach bieżącego nadzoru zostały

wydane 2 decyzje administracyjne nakazujące doprowadzenie wody w nieckach do składu zgodnego z obowiązującymi wymaganiami. Decyzje te dotyczyły jednego obiektu. Zarządca podjął stosowne działania mające na celu poprawę jakości wody, o czym informował pisemnie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie. Potwierdzeniem tych działań były uzyskane prawidłowe sprawozdania z badań, w związku z czym postępowania administracyjne zostały zakończone. Ponadto w związku z decyzją wydaną w 2022 roku na poprawę stanu technicznego pływalni, na wniosek strony została wydana decyzja prolongująca termin wykonania wskazanych zaleceń. Decyzja pozostaje w trakcie realizacji.

Pobrano również 17 próbek wody ciepłej w kierunku bakterii z rodzaju Legionella sp. z wewnętrznych instalacji wodociągowych pływalni. W 2 obiektach stwierdzono przekroczenia badanego parametru. Zarządcy niezwłocznie wdrożyli stosowne działania, które wpłynęły na poprawę jakości wody, co potwierdzono w sprawozdaniach z badań.

Właściciele i zarządcy pływalni wykonywali również badania wody z niecek i cyrkulacji oraz wody ciepłej z wewnętrznej instalacji w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami poboru próbek wody. Sprawozdania z badań były na bieżąco przesyłane do Stacji Sanitarnej. W przypadku stwierdzenia przekroczeń badanych parametrów, zarządcy pływalni przesyłali również powiadomienia z opisem działań podjętych w celu poprawy jakości wody. Dla wszystkich pływalni w formie decyzji wydano 9 rocznych ocen okresowych dotyczących jakości wody do kąpieli.

W sezonie letnim w 2023 roku na terenie miasta Częstochowy funkcjonowało kąpielisko. W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 2 kontrole oraz przed uruchomieniem kąpieliska pobrano do badania laboratoryjnego próbkę wody. Ponadto zgodnie z wytycznymi w trakcie sezonu zarządca obiektu wykonał czterokrotnie badania wody w ramach kontroli wewnętrznej. Wszystkie badania potwierdziły dobrą jakość wody, na podstawie których wydawano bieżące oceny o jakości wody oraz aktualizowano internetowy Serwis Kąpieliskowy prowadzony przez Główny Inspektorat Sanitarny. Dzięki temu mieszkańcy mieli możliwość korzystania z bezpiecznego miejsca rekreacji w okresie letnim.

3.2. Obiekty użyteczności publicznej

Obiekty użyteczności publicznej stanowiły liczną i różnorodną grupę, co powodowało zróżnicowanie wymagań sanitarnych i technicznych. Ogółem pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie były 844 obiekty, z których skontrolowano 730, tj. 86% obiektów, przeprowadzając 759 kontroli sanitarnych.

W związku ze stwierdzonym nieprawidłowym stanem sanitarno-technicznym wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień oraz wystosowano 3 wystąpienia, w tym 2 do Prezydenta Miasta Częstochowy i jedno do Zarządu PKS S.A. w Częstochowie. Ponadto za stwierdzone nieprawidłowości w zakresie złego stanu sanitarnego został nałożony mandat karny w wysokości 500 złotych.

Działania podejmowane przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie ukierunkowane były na utrzymanie odpowiednich standardów bezpieczeństwa, higieny i technicznej poprawności w obiektach użyteczności publicznej.

1. Obiekty świadczące usługi noclegowe

W 2023 roku skontrolowano 35 obiektów noclegowych z 41 w ewidencji, przeprowadzając w nich 40 kontroli (w 2022 roku – 34 kontrole). W jednym przypadku w ramach przeprowadzonej kontroli interwencyjnej za stwierdzone nieprawidłowości stanu higieniczno-sanitarnego nałożono mandat karny na kwotę 500 złotych. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie nieprawidłowości. Właściciele obiektów świadczących usługi noclegowe starali się polepszać wizerunek swoich obiektów poprzez

prowadzenie bieżących remontów, wymianę wyposażenia, czy nowoczesne zagospodarowanie otoczenia placówek. Obiekty noclegowe były wyposażone odpowiednio do standardu. W większości obiektów pranie bielizny pościelowej odbywało się w pralniach zewnętrznych. Gospodarowanie odpadami komunalnymi prowadzone było prawidłowo. Szczególną uwagę zwracano na zabezpieczenie sanitarno-epidemiologiczne oraz informowano właścicieli bądź zarządców o konieczności prowadzenia właściwej eksploatacji instalacji ciepłej wody i klimatyzacji w aspekcie zagrożenia bakteriami Legionella sp., w tym o wykonywaniu badań laboratoryjnych ciepłej wody użytkowej.

2. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej

W 2023 roku skontrolowano 418 obiektów z 514 będących w ewidencji, przeprowadzając 438 kontroli, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Z uwagi na zagrożenie przeniesienia zakażeń, w kontrolowanych obiektach szczególną uwagę zwracano na prowadzenie właściwej dezynfekcji przyborów fryzjerskich i sterylizację narzędzi kosmetycznych. Stwierdzono, że większość zakładów prowadziła procesy sterylizacji we własnym zakresie, bezpośrednio w miejscu świadczenia usług. Każdorazowo podczas kontroli zwracano uwagę na stan sanitarny bielizny wykorzystywanej podczas wykonywanych zabiegów, przy czym większość zakładów

stosowała bieliznę jednorazowego użytku. Postępowanie z odpadami prowadzone było prawidłowo. Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych, pracownicy Inspekcji Sanitarnej prowadzili również działania edukacyjne poprzez informowanie właścicieli tych zakładów o następstwach braku wdrożenia procedur higienicznych.

3. Domy Pomocy Społecznej

W roku sprawozdawczym skontrolowano 6 obiektów z 7 będących w ewidencji. Przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych. W jednym obiekcie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego pomieszczeń. W związku z powyższym, wydano decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości. Decyzja pozostaje w trakcie realizacji. Pozostałe obiekty były dostosowane do obowiązujących przepisów i utrzymywane w wymaganym stanie sanitarno-technicznym. Pokoje mieszkalne były wyposażone w sposób zapewniający pensjonariuszom wygodne warunki funkcjonowania, dostosowane dla osób niepełnosprawnych. Mieszkańcy w obiektach mogli rozwijać swoje zdolności podczas terapii zajęciowych w tematycznie przygotowanych pracowniach, np.: plastycznych, muzycznych itp. Postępowanie z bielizną było prawidłowe. Domy posiadały własne pralnie bielizny spełniające wymogi sanitarne. Wytwarzane w wyniku prowadzonych działalności odpady niebezpieczne, w tym medyczne, były prawidłowo przechowywane do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy. Odpady komunalne usuwano na bieżąco.

4. Noclegownie i domy dla bezdomnych

Pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie znajdowało się 5 obiektów. Wszystkie obiekty skontrolowano przeprowadzając 5 kontroli, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości. W większości z nich podopieczni sami wykonywali prace związane z utrzymaniem czystości pomieszczeń. Do ich dyspozycji była wystarczająca ilość sprzętu oraz środków myjących i dezynfekujących. Zapewniono im niezbędne środki higieny osobistej oraz wdrożono procedury dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców w zakresie chorób zakaźnych. W obiektach sukcesywnie prowadzono prace dotyczące poprawy stanu technicznego. Pranie bielizny odbywało się w wydzielonych pomieszczeniach wyposażonych w odpowiednie urządzenia pralnicze.

5. Domy i zakłady przedpogrzebowe

Do tej grupy obiektów zaliczono 24 obiekty, skontrolowano 13 z nich, przeprowadzając 14 kontroli. Obiekty te najczęściej posiadały wydzielone pomieszczenia biurowe służące do obsługi klienta, pomieszczenia ekspozycji trumien oraz urn, pomieszczenia socjalne oraz sanitarno-higieniczne dla pracowników. Zakłady te świadczyły usługi z zakresu transportu zwłok i szczątków ludzkich. W domach przedpogrzebowych zapewniono chłodnie do przechowywania zwłok, sale do przygotowania zwłok, sale sekcyjne, sale pożegnań i sale ceremonii pogrzebowych. Przy jednym z obiektów funkcjonuje krematorium zwłok. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego i technicznego. Specyfika prowadzonych usług wymagała odpowiedzialnego postępowania między innymi z wytwarzanymi odpadami. W tym zakresie również nie stwierdzono nieprawidłowości.

6. Inne obiekty użyteczności publicznej

Do tej grupy obiektów zaliczamy apteki, obiekty sportowe, widowiskowo-kulturalne, stacje paliw, placówki zapewniające całodobową opiekę, targowiska, areszt, izbę wytrzeźwień, pralnie, sklepy zaopatrzenia medycznego, sklepy zielarskie, sklepy z odzieżą używaną, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, tereny rekreacyjne, strefy przystankowe, dworce i stacje PKP, peron autobusowy PKS, parkingi, parki, toalety i cmentarze.

W 2023 roku w ewidencji znajdowały się 253 obiekty. Skontrolowano wszystkie przeprowadzając 255 kontroli. Wydano 2 decyzje administracyjne oraz wystosowano 4 wystąpienia. Właściciele wielu obiektów na bieżąco wykonywali prace remontowe i modernizacyjne, co miało wpływ na poprawę ich estetyki i wizerunku.

W związku ze stwierdzonymi w trakcie kontroli sanitarnych nieprawidłowościami w Filharmonii Częstochowskiej oraz w kompleksie kinowym Cinema City, dotyczącymi stanu technicznego pomieszczeń tych obiektów, zostały wydane decyzje administracyjne. Decyzje te są w trakcie realizacji. Ponadto w sprawie Filharmonii Częstochowskiej oraz Teatru im. A. Mickiewicza w Częstochowie zostały skierowane Wystąpienia do Prezydenta Miasta Częstochowy.

Z uwagi na brak spełnienia wymagań, zgodnie z przepisami dla dworców autobusowych, od 2023 roku oraz zgodnie z oświadczeniem Zarządu PKS Częstochowa S.A. w Częstochowie, na terenie miasta dla obsługi pasażerów funkcjonuje „peron autobusowy”. Przeprowadzona kontrola sanitarna terenu peronu wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego infrastruktury, w związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Częstochowie wystosował wystąpienie skierowane do Zarządu PKS Częstochowa S.A. z wnioskiem o wskazanie zakresu prac, które będą wykonane w najbliższym czasie w celu zapewnienia odpowiedniego standardu obiektu.

W ramach sprawowanego nadzoru bieżącego nad przystankami w roku 2023 były przeprowadzone kontrole przystanków autobusowych i tramwajowych, w trakcie których stwierdzono niedociągnięcia w zakresie stanu technicznego ławek. W związku z powyższym zostało wystosowane Wystąpienie do Prezydenta Miasta Częstochowy.

Przeprowadzono również kontrole placów zabaw administrowanych przez spółdzielnie mieszkaniowe, które nie wykazały nieprawidłowości.

7. Środki transportu

Do danej grupy obiektów zaliczono:

- tabory kolejowe,
- środki transportu publicznego,
- środki do transportu zwłok i szczątków ludzkich,
- samochody do przewozu chorych,
- samochody do przewozu materiału biologicznego i bielizny.

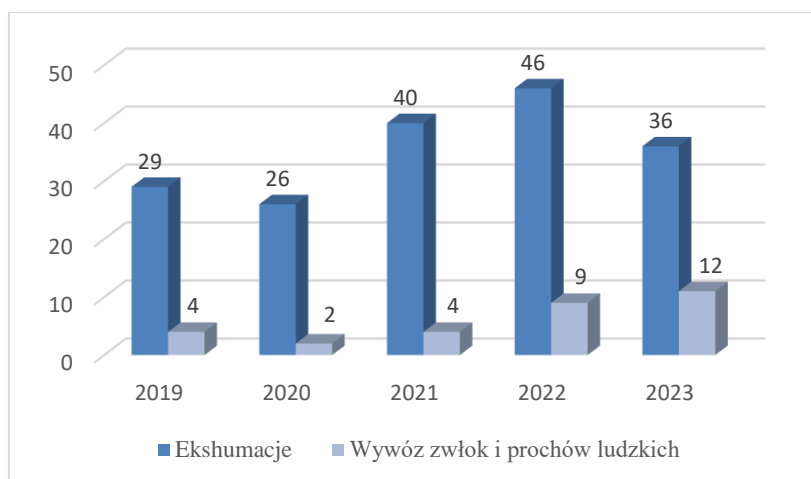
W grupie tych obiektów łącznie przeprowadzono 97 kontroli, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości. Kontrole sanitarne autobusów i tramwajów prowadzono zarówno podczas jazdy na trasach, jak również na terenie zajezdni. Wszystkie skontrolowane pojazdy spełniały wymogi pod względem sanitarnym i technicznym. Mycie, dezynfekcja oraz ozonowanie pojazdów odbywało się zgodnie z opracowanymi wewnętrznymi procedurami. Pojazdy były prawidłowo przygotowane do wyjazdu w trasę. W środkach transportu publicznego umieszczone były informacje o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych. W roku sprawozdawczym na wniosek stron zostało wydanych 27 opinii sanitarnych na środki transportu sanitarnego oraz autokarawany.

8. Działania dodatkowe

W ramach nadzoru nad warunkami przeprowadzania ekshumacji i wywozu zwłok poza granice kraju oraz nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej i terenami, które nie podlegają bieżącej kontroli przeprowadzono 73 kontrole ponadplanowe (w 2022 roku – 83 kontrole), podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na wniosek organizatorów zostały wydane 24 opinie na zorganizowanie imprez masowych. Podczas wydawania opinii uwzględniano zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego uczestników, czystość miejsc i terenów, gdzie były one organizowane oraz warunki zapewnienia zaplecza gastronomicznego i punktów sprzedaży artykułów spożywczych.

W roku sprawozdawczym prowadzono nadzór nad przeprowadzaniem ekshumacji. W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie wpłynęło 36 wniosków o wyrażenie zgody na przeprowadzenie ekshumacji. Ponadto w stosunku do lat ubiegłych wydano większą ilość decyzji (12) zezwalających na wywóz zwłok lub spopielonych szczątków poza granice naszego kraju, co przedstawiono na wykresie 3.1

Wykres 3.1. Ekshumacje oraz wywóz zwłok i prochów ludzkich w latach 2019-2023.

3.3. Nadzór nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie sprawowali nadzór sanitarny nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą. Na terenie miasta Częstochowy w 2023 roku przeprowadzono kontrole sanitarne w następujących podmiotach leczniczych:

- szpitale,
- przychodnie i poradnie prowadzące działalność ambulatoryjną, w tym 78 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach,
- gabinety indywidualnej i specjalistycznej praktyki lekarskiej,
- stacja pogotowia ratunkowego,
- poradnie rehabilitacji leczniczej,
- zakłady rehabilitacji leczniczej podmiotów leczniczych świadczących całodobowe stacjonarne usługi medyczne,
- zakłady opiekuńczo-lecznicze prowadzące całodobową stacjonarną działalność leczniczą,
- obiekty (w tym 15 pracowni diagnostycznych) prowadzące działalność laboratoryjną,
- zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, w tym zakłady świadczące całodobową pielęgniarstwą opiekę długoterminową domową,
- hospicjum,
- inne obiekty świadczące usługi medyczne dla mieszkańców.

W obiektach prowadzących działalność leczniczą przeprowadzono ogółem 468 kontroli sanitarnych, podczas których skontrolowano 453 obiekty z 701 ujętych w ewidencji. Wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące, w tym dla 3 szpitali. Ponadto na wniosek strony wydano 7 decyzji prolongujących terminy wykonania zaleceń decyzji wydanych w latach ubiegłych.

W placówkach lecznictwa zamkniętego, między innymi w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie, prowadzono prace modernizacyjne, które przyczyniły się do podniesienia standardów i zapewnienia odpowiednich warunków świadczenia usług zdrowotnych. Kontrole sanitarne w placówkach lecznictwa zamkniętego obejmowały ocenę stanu technicznego, bieżącej czystości, stosowania procedur higieniczno-sanitarnych, sterylizacji i kontrolę jej skuteczności, postępowanie z bielizną czystą i brudną, z odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania i magazynowania do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy.

W ramach nadzoru nad placówkami lecznictwa otwartego oceniano dostosowanie ich pod względem spełnienia wymagań dla tego rodzaju obiektów, wykonywanie procesów dezynfekcji i sterylizacji materiałów i narzędzi oraz prowadzenie i przestrzeganie procedur mających na celu bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów. Placówki lecznicze wyposażone były w nowoczesny sprzęt, służący do prawidłowej i szybkiej diagnostyki pacjenta oraz wykonywania usług medycznych.

3.4. Interwencje

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie wpłynęło 51 interwencji, co stanowiło wzrost o 27,5% w stosunku do roku poprzedniego (w 2022 roku – 40 interwencji).

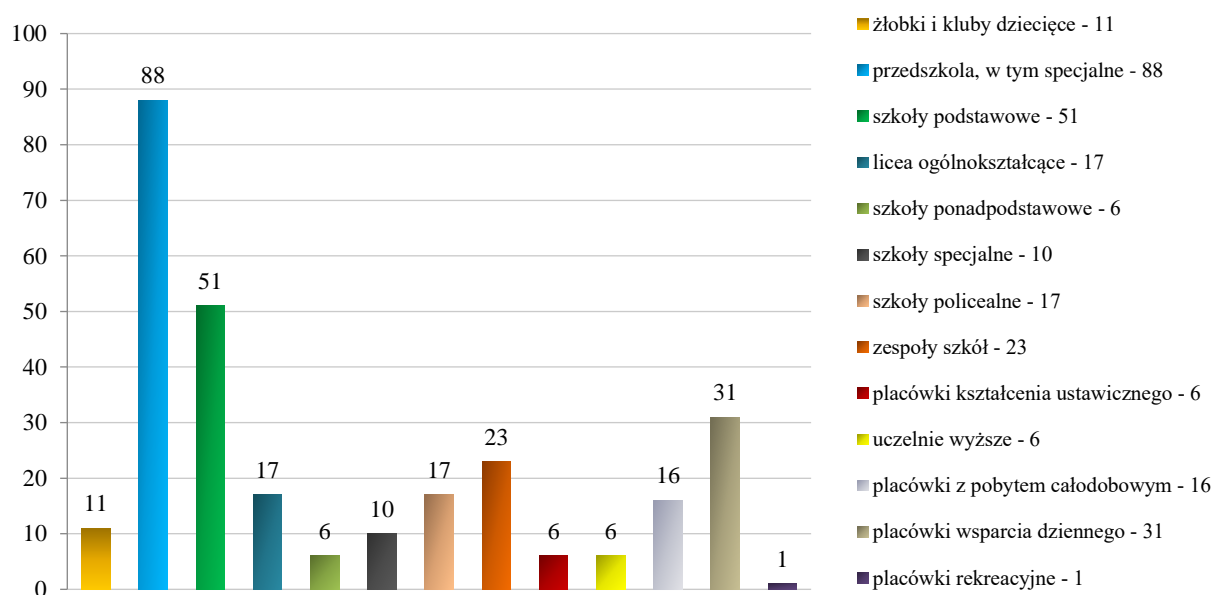
Rozpatrzono 24 interwencje, przeprowadzając 27 kontroli i 8 wizji. W rozpatrywanych interwencjach 6 uznano za zasadne, 5 częściowo zasadne, natomiast 13 uznano jako niezasadne. Rozpatrywane interwencje obejmowały szeroki zakres tematyczny, jednak w większości dotyczyły nieodpowiedniego stanu sanitarnego w obiektach użyteczności publicznej, prowadzenia działalności medycznej w pomieszczeniach niespełniających podstawowych warunków sanitarnych, nieprzestrzegania procedur higienicznych podczas świadczenia usług medycznych w prywatnych gabinetach stomatologicznych, uciążliwości wynikających z braku możliwości skorzystania z ogólnodostępnych toalet w obiektach użyteczności publicznej, nieprawidłowych warunków w zakresie utrzymania higieny pensjonariuszy w Domu Pomocy Społecznej, obecności insektów w jednym z pomieszczeń traktu przy bloku operacyjnym Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie, złej jakości wody w niecce basenowej na pływalni Parku Wodnego, itp. W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych wydano decyzję terminową w zakresie poprawy jakości wody na pływalni. Za zaniedbania sanitarne na osoby winne zostały nałożone 2 mandaty karne na kwotę 600 złotych.

Pozostałe 27 interwencji, z uwagi na brak stosownych kompetencji do ich rozpatrzenia przez organ Inspekcji Sanitarnej, zostało przekazanych do właściwych urzędów i instytucji. Sprawy te dotyczyły głównie zanieczyszczenia środowiska, nieprawidłowo prowadzonej gospodarki odpadami, zanieczyszczania terenów zielonych, obecności gryzoni w miejscach składowania odpadów, złego stanu technicznego lokali mieszkalnych, uciążliwości związanych z prowadzenia chowu zwierząt gospodarskich, itp. Osobom i podmiotom zgłaszającym interwencje udzielano pisemnej odpowiedzi o sposobie ich rozpatrzenia.

Rozdział 4

Ocena obiektów nauczania i wychowania

W okresie sprawozdawczym Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie nadzorowała 283 obiekty edukacyjne i wychowawcze zlokalizowane na terenie miasta Częstochowy. Szczegółowe zestawienie tych obiektów, podzielonych na odpowiednie kategorie, przedstawiono na wykresie 4.1. Przeprowadzono kontrole w 241 placówkach, co stanowiło 85% wszystkich uwzględnionych w ewidencji instytucji edukacyjnych. Dodatkowo objęto nadzorem 48 turnusów placówek oferujących sezonowy wypoczynek (zarówno zimowy, jak i letni) dla dzieci i młodzieży. W omawianych placówkach przeprowadzono 410 kontroli sanitarnych oraz wydano 61 decyzji administracyjnych i 17 decyzji płatniczych.

Wykres 4.1. Placówki nauczania i wychowania w 2023 roku na terenie miasta Częstochowy.

Dokonując oceny stanu sanitarnego placówek, kierowano się następującymi kryteriami:

- stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i wyposażenia oraz bieżącej czystości i porządku,
- warunki do utrzymania higieny osobistej,
- warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach,
- ergonomia stanowiska pracy ucznia i przedszkolaka,
- higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
- możliwość pozostawiania w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
- sytuacja w zakresie prowadzonego dożywiania w szkołach i przedszkolach,
- warunki profilaktycznej opieki nad uczniami w szkołach,
- nadzór nad gospodarką preparatami i substancjami chemicznymi w pracowniach szkolnych,
- obciążenie uczniów ciężarem tornistrów szkolnych,
- warunki sanitarno-higieniczne zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej.

4.1. Stan sanitarno-techniczny budynków

W placówkach edukacyjnych priorytetem było zapewnienie uczniom warunków nauki zgodnych z obowiązującymi przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy oraz poprawa stanu sanitarno-technicznego budynków. Dyrektorzy placówek, które poddawane są remontom, starają się z zachowaniem zasad bezpieczeństwa zadbać o komfort i higienę uczniów oraz personelu szkolnego. W okresie wakacyjnym, przed rozpoczęciem roku szkolnego 2023/2024, przeprowadzono szereg prac remontowych obejmujących malowanie ścian i sufitów, wymianę wykładziny podłogowej, cyklinowanie parkietu, malowanie drzwi, wymianę stolarki drzwiowej, montaż oświetlenia LED, rolet przeciwsłonecznych, naprawę nawierzchni asfaltowej, remont pomieszczeń sanitarno-higienicznych, łączników, wymianę grzejników, modernizację placów zabaw, prace dekarские, a także wymianę i naprawę ogrodzenia.

W jednej ze skontrolowanych placówek, mianowicie w Technicznych Zakładach Naukowych w Częstochowie, trwała termomodernizacja budynku. Zakres prac obejmował docieplenie ścian budynku szkoły, sali gimnastycznej, warsztatów, garażu, ścian fundamentowych, wykonanie nowego pokrycia dachów, remont kominów, montaż rynien, częściową wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, kompleksowy remont wejść, schodów i zadaszeń, wykonanie instalacji odgromowej, modernizację instalacji ciepłej wody użytkowej oraz instalacji grzewczej wraz z wymianą grzejników.

Termomodernizacja Technicznych Zakładów Naukowych w Częstochowie

W roku 2023 wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu technicznego pomieszczeń placówek. W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości o następującym charakterze technicznym:

- uszkodzenie powłok malarskich na ścianach i sufitach w różnych pomieszczeniach budynków szkół,
- ubytki w glazurze, między innymi w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych, szatniach, ciągach komunikacyjnych,
- zniszczony parkiet - ubytki, nierówności,
- uszkodzona stolarka drzwiowa w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych,
- zły stan techniczny ogrodzenia, wjazdów i dróg komunikacji zewnętrznej na terenie szkoły.

4.2. Interwencje w placówkach nauczania i wychowania

W roku 2023, w placówkach nauczania i wychowania na terenie miasta Częstochowy, przeprowadzono łącznie 15 kontroli interwencyjnych w 14 placówkach, z których 3 uznano za zasadne. Kontrole zasadne dotyczyły 2 szkół podstawowych oraz zespołu szkół. We wszystkich tych placówkach stwierdzono zły stan techniczny pomieszczeń sanitarno-higienicznych dla uczniów. Nieprawidłowości dotyczyły m. in. zniszczonej stolarki drzwiowej, ubytków glazury ściennej oraz podłogowej, zniszczonego urządzenia sanitarnego, zacieków na ścianach oraz sufitach, a także skorodowanych wsporników mocujących umywalki.

W przypadku dwóch interwencji dotyczących szkół podstawowych wydano decyzje administracyjne nakazujące doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczenia. W przypadku jednej z tych placówek postępowanie administracyjne toczy

się od 2022 roku. Trzecia interwencja dotyczyła zespołu szkół, w którym nieprawidłowości po kontroli zostały usunięte, co potwierdziła przeprowadzona w późniejszym terminie kontrola sanitarna.

4.3. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W roku 2023 przeprowadzono analizę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w 84 szkołach i 2 uczelniach. Z zebranych danych wynika, że większość placówek (63%, czyli 54 obiekty) zapewniała wystarczające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Warto zauważyć, że 5 skontrolowanych szkół nie posiadało własnej infrastruktury sportowej. Szkoły, które nie miały własnej bazy do wychowania fizycznego lub ich infrastruktura była niewystarczająca, korzystały z obiektów, takich jak Hala Sportowo-

Widowiskowa „Polonia” w Częstochowie, pływalnia przy II Liceum Ogólnokształcącym im. Romualda Traugutta w Częstochowie, pływalnia kryta „Sienkiewicz Częstochowa” oraz sale gimnastyczne należące do pobliskich szkół. W zakresie bezpieczeństwa sprzętu sportowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa stwierdzono, że 67 placówek z 81 skontrolowanych posiada 100% sprzętu sportowego z certyfikatami, co stanowiło 83% ogółu. Certyfikaty potwierdzają, że użytkowanie tego sprzętu jest bezpieczne dla uczniów.

4.4. Gospodarka substancjami i preparatami chemicznymi

W roku 2023 przeprowadzono kontrole 20 pracowni chemicznych w szkołach na terenie miasta Częstochowy. Warto podkreślić, że wszystkie skontrolowane placówki spełniały w pracowniach chemicznych wymagania dotyczące bezpiecznego stosowania substancji i preparatów chemicznych. Zgodnie z przepisami, placówki te dopełniły wszelkich niezbędnych procedur związanych z oznakowaniem, przechowywaniem oraz zabezpieczeniem przed dostępem osób niepowołanych. Dodatkowo szkoły posiadały aktualne spisy substancji niebezpiecznych oraz karty charakterystyki substancji. Uczniowie byli systematycznie zapoznawani z tymi informacjami, co przyczyniało się do świadomego i bezpiecznego korzystania z pracowni chemicznych.

4.5. Ocena warunków pracy ucznia

W roku 2023 przeprowadzono szczegółową ocenę szkół w ramach nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania.

Ocena rozkładów zajęć:

- oceniono 1 380 rozkładów zajęć w 86 placówkach oświatowych,
- sprawdzono, czy rozkłady zajęć są higienicznie ułożone,
- nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie.

Dostosowanie mebli edukacyjnych:

- przeprowadzono ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do wzrostu dzieci w 99 oddziałach 21 szkół i przedszkoli,
- zbadano 2 100 stanowisk nauki,
- wszystkie stanowiska były zgodne z warunkami antropometrycznymi uczniów i przedszkolaków.

Podczas oceny mebli, szczególną uwagę zwracano na:

- dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci,
- oznakowanie mebli,
- odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny,
- certyfikaty mebli edukacyjnych.

Dane sprawozdawcze wykazują, że w 2023 roku, 189 z 207 skontrolowanych placówek, posiadało 100% mebli edukacyjnych z certyfikatami, co stanowiło 91% ogółu. To pozytywny sygnał dla zapewnienia bezpieczeństwa i komfortu uczniów podczas nauki.

4.6. Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

Polskie ustawodawstwo nie reguluje kwestii maksymalnego ciężaru tornistra dzieci i młodzieży szkolnej. Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego przyjmuje się, że stosunek ciężaru tornistra szkolnego do masy ciała nie powinien być większy niż 15%.

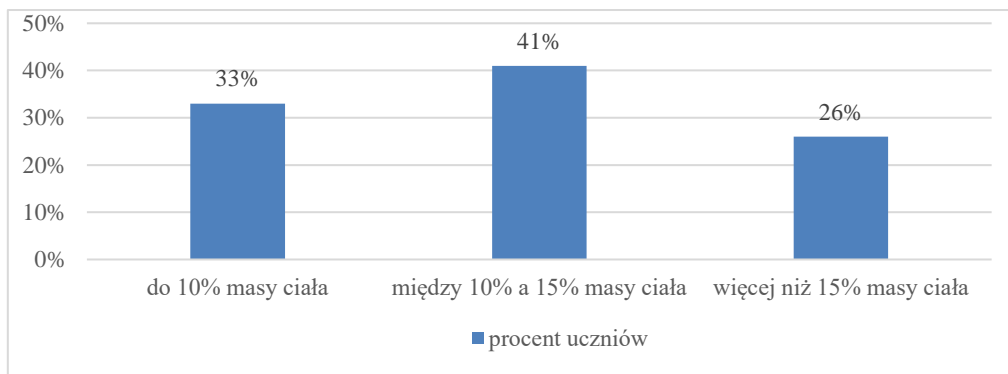
W niniejszej ocenie przyjęto następujące wskaźniki:

- niska norma, w której stosunek wagi tornistra do ciężaru ciała ucznia wynosił do 10%,
- średnia norma, w której stosunek ciężaru tornistra do masy ciała wynosił między 10 a 15%,
- przekroczona norma, w której stosunek wagi tornistra do ciężaru ciała ucznia wynosił powyżej 15%.

W 2023 roku przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków szkolnych w 21 oddziałach obejmujących 5 placówek szkolnych, gdzie poddano badaniom 337 uczniów. Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia stwierdzona została u 113 uczniów (33%),
- waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia stwierdzona została u 137 uczniów (41%),
- waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia stwierdzona została u 87 uczniów (26%).

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości w powyższym zakresie, zobowiązano dyrektorów placówek do podjęcia działań naprawczych. W ramach tych działań przewidziano realizację programów edukacyjnych skierowanych do uczniów i rodziców, mających na celu zwrócenie uwagi na problem ciężkich tornistrów/plecaków. Wyniki pomiarów przedstawiono na wykresie 4.2.

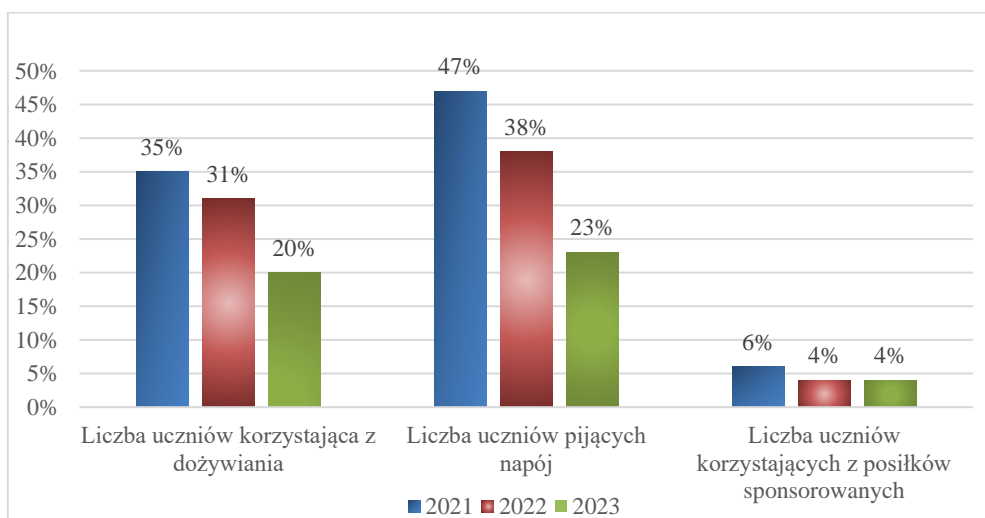
Wykres 4.2. Obciążenie uczniów ciężarem tornistrów szkolnych.

4.7. Ocena tworzenia warunków na pozostawianie podręczników szkolnych

Zgodnie z polskim prawem, szkoły są zobowiązane zapewnić uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych na terenie placówki edukacyjnej. W roku 2023 analizie poddano 89 szkół, z których 87 (co stanowiło 98% ogółu) skontrolowanych placówek spełniło ten wymóg. W większości skontrolowanych placówek zapewniono indywidualne szafki lub półki w miejscach dostępnych dla uczniów.

4.8. Prowadzenie dożywiania w placówkach szkolnych

W 57 spośród 86 skontrolowanych szkół został wdrożony program dożywiania uczniów, z którego skorzystało 5 756 uczniów, co stanowiło 20% ogólnej liczby uczniów. Z dofinansowanych posiłków skorzystało 212 uczniów, co stanowiło 4% ogółu korzystających z dożywiania. Drugie śniadania były dostępne dla 45 uczniów w 2 placówkach na terenie miasta Częstochowy. W skontrolowanych szkołach liczba uczniów, którzy skorzystali z ciepłego napoju zapewnionego przez placówki edukacyjne wyniosła 6 554, co stanowiło 23% uczniów. Zestawienie danych dotyczących dożywiania uczniów za lata 2021-2023 zostało przedstawione na wykresie 4.3.

Wykres 4.3. Dożywianie uczniów w szkołach w latach 2021-2023.

Spośród wszystkich skontrolowanych szkół, 29 placówek w roku 2023 nie prowadziło programu dożywiania. Są to w większości szkoły ponadpodstawowe, które oferowały środki spożywcze do sprzedaży w sklepikach szkolnych oraz automatach z żywnością.

4.9. Nadzór nad placówkami organizującymi wypoczynek zimowy i letni dla dzieci i młodzieży

W bazie wypoczynku zimowego i letniego zgłoszono 87 turnusów (29 zimowych i 58 letnich). W ciągu roku 2023, w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, skontrolowano 48 turnusów, w tym 26 zimowych i 22 letnie, w których uczestniczyło 1 508 dzieci i młodzieży. Stan przygotowania i funkcjonowania placówek zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży nie budził zastrzeżeń, a wszystkie obiekty zapewniały odpowiednie warunki sanitarno-higieniczne oraz techniczne.

Wypoczynek w miejscu zamieszkania, zorganizowany przez szkoły i placówki pracy pozaszkolnej, kontynuowany był wzorem lat ubiegłych. Dla dzieci i młodzieży planowano różnorodne zajęcia, takie jak gry, zabawy, konkursy, turnieje i warsztaty. Nadzór nad wypoczynkiem został wzmocniony poprzez działania edukacyjno-informacyjne na temat bezpieczeństwa i higieny w trakcie trwania ferii i wakacji.

Rozdział 5

Ocena stanu sanitarnego zakładów pracy

W roku 2023 pod nadzorem sanitarnym znajdowało się 1 216 zakładów pracy, zatrudniających 27 457 osób. Największą liczbę zatrudnionych odnotowano w poniższych branżach (wg PKD):

PKD 23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – 2023 osoby zatrudnione w 36 zakładach
PKD 24	Produkcja metali – 2203 osoby zatrudnione w 16 zakładach
PKD 25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – 1770 osób zatrudnionych w 135 zakładach
PKD 29	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli – 1264 osoby zatrudnione w 13 zakładach
PKD 46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi – 2338 osób zatrudnionych w 178 zakładach
PKD 47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi – 2877 osób zatrudnionych w 256 zakładach
PKD 49	Transport lądowy oraz transport rurociągowy – 1485 osób zatrudnionych w 19 zakładach
PKD 84	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 1685 osób zatrudnionych w 31 zakładach

5.1. Ocena warunków środowiska pracy

W roku 2023 działalnością kontrolną objęto 478 zakładów pracy, co stanowiło 39% zakładów objętych ewidencją, w porównaniu do 522 zakładów (44%) w roku 2022. Przeprowadzono 598 kontroli planowych i ponadplanowych (w 2022 roku – 625 kontroli). W zakresie działań kontrolnych prowadzonych na różnych obszarach, obejmujących przestrzeganie zasad higieniczno-sanitarnych, profilaktykę chorób zawodowych, a także zgodność z przepisami dotyczącymi środków zastępczych, detergentów i substancji psychoaktywnych. Naszym celem jest ciągle podnoszenie standardów bezpieczeństwa i higieny w miejscach pracy.

W ramach przeprowadzonych kontroli, realizowano następujące aspekty:

- przestrzeganie zasad i przepisów higieniczno-sanitarnych oraz profilaktykę chorób zawodowych,
- ekspozycja pracowników na czynniki szkodliwe,
- wyniki badań środowiska pracy,
- narażenie na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przestrzeganie zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwem używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- substancje chemiczne i ich mieszaniny, produkty biobójcze i prekursorzy narkotyków kategorii 2 i 3,
- przestrzeganie zasad i przepisów przy produkcji i wprowadzaniu do obrotu produktów kosmetycznych.

Ponadto w ramach realizacji rządowego „Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032” kontynuowano nadzór nad przestrzeganiem przepisów zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac przy usuwaniu bądź zabezpieczeniu wyrobów zawierających azbest. Dodatkowo w roku 2023 przeprowadzono kontrole w zakresie poprawności wprowadzania do obrotu handlowego produktów biobójczych z grupy repelentów oraz antraktantów. Celem tych kontroli było wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie wprowadzania tej grupy produktów bez stosownych dokumentów i zezwoleń.

W skontrolowanych obiektach najczęstsze nieprawidłowości obejmowały:

- brak aktualnych badań lekarskich,
- wprowadzanie do obrotu handlowego produktów biobójczych bez stosownego zezwolenia,
- brak rejestru czynników szkodliwych,
- uchybienia w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin,
- brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego,
- przekroczenia NDS i NDN,
- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń,
- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych,
- brak stosownych dokumentów umożliwiających produkcję i wprowadzanie do obrotu produktów kosmetycznych.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 132 decyzje administracyjne, nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego w określonym terminie, co stanowiło wzrost o 21,1% w porównaniu do roku 2022 (109 decyzji). Dodatkowo wydano 54 decyzje prolongujące termin wykonania zaleceń, co oznacza wzrost o 45,9% w porównaniu do 37 decyzji z poprzedniego roku. Niewykonanie zaleceń zawartych w decyzjach skutkowało wydaniem 4 upomnień, co stanowiło spadek w porównaniu do sześciu upomnień w 2022 roku.

Do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie wpłynęło 21 zgłoszeń interwencji, z czego 11 było zasadnych, potwierdzających zarzuty ujęte w interwencji. W wyniku przeprowadzonych kontroli w związku z interwencjami wydano 10 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę warunków sanitarno-technicznych. Osoby odpowiedzialne za zaniedbania zostały ukarane mandatami karnymi o łącznej kwocie 300,00 złotych. Natomiast osoby składające interwencje jawne, zostały poinformowane pisemnie o sposobie jej rozpatrzenia.

5.2. Nadzór nad produkcją, wprowadzaniem i stosowaniem produktów kosmetycznych

W 2023 roku na obszarze miasta Częstochowy działały 2 zakłady produkujące produkty kosmetyczne oraz 7 zakładów zajmujących się ich konfekcjonowaniem. Funkcjonowały również 4 hurtownie oraz liczne obiekty zajmujące się obrotem produktami kosmetycznymi.

W trakcie bieżącego nadzoru nad obiektami produkcyjnymi, konfekcjonującymi i handlującymi kosmetykami przeprowadzono 58 kontroli mających na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów zakazujących stosowania w produktach

kosmetycznych pirtionianu cynku, Buthylphenyl Methylpropionial (lilial) oraz benzofenonu-3 i oktokrylenu. W wyniku wykrytych nieprawidłowości, w tym obecności niedozwolonego składnika - lilial, wydano 4 decyzje nakazujące wycofanie produktów kosmetycznych z obrotu handlowego. Ponadto w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem i obrotem produktów kosmetycznych na terenie miasta Częstochowy przeprowadzono badania laboratoryjne mikrobiologiczne, sprawdzono zawartość fluoru, formaldehydu oraz oceniono znakowanie 17 próbek produktów kosmetycznych. Żadnej z nich nie zakwestionowano.

W ramach nadzoru sanitarnego wydano 2 decyzje administracyjne o nałożeniu kary pieniężnej w wysokości 1 000 złotych za nieprzestrzeganie ustawy z dnia 4 października 2018 roku. o produktach kosmetycznych oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 roku dotyczącego produktów kosmetycznych.

5.3. Nadzór nad wprowadzaniem i stosowaniem prekursorów narkotyków. Dopalacze

Realizując postanowienie art. 12 Konwencji Narodów Zjednoczonych o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi oraz art. 32 rozporządzenia Rady (WE) Nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 roku dotyczącego nadzoru handlu prekursorami narkotyków między Wspólnotą, a państwami trzecimi, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie pozyskiwali informacje dotyczące legalnego handlu prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

W roku 2023 pod nadzorem znajdowało się łącznie 6 obiektów wprowadzających prekursory kategorii 3, 2 obiekty wprowadzające prekursory kategorii 2, 20 podmiotów, w których stosowane były prekursory kategorii 3 oraz 5 podmiotów stosujących prekursory kategorii 2.

W ciągu roku sprawozdawczego odebrano 5 zgłoszeń od placówek medycznych dotyczących podejrzenia zatrucia środkami zastępczymi, tzw. dopalaczami.

W 2023 roku na obszarze podlegającym nadzorowi przeprowadzono 18 kontroli związanych z egzekwowaniem ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Nie odnotowano przypadków sprzedaży środków zastępczych, tzw. dopalaczy, ani nowych substancji psychoaktywnych.

5.4. Ocena warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest

W roku 2023 dokonano kontroli w siedzibie przedsiębiorstwa specjalizującego się w zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, a także objęto nadzorem 3 miejsca związane z pracami rozbiórkowymi i usuwaniem azbestu. W trakcie kontroli ustalono, że przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest zatrudnione były trzy osoby.

Podczas dokonywanej kontroli szczegółowo oceniono:

- posiadanie wymaganych prawem zezwoleń, decyzji i zatwierdzeń programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi,

- dobór środków zapobiegawczych mających na celu zminimalizowanie ryzyka utraty zdrowia pracowników związanej z narażeniem na azbest,
- jakość przeprowadzonej oceny ryzyka zawodowego i jej udokumentowanie,
- sposób przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- przeszkolenie pracowników i osób kierujących lub nadzorujących usuwanie wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, oraz przestrzeganie procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z azbestem,
- rejestry wynikające z przepisów regulujących kwestie związane z czynnikami rakotwórczymi obecnymi w środowisku pracy,
- wykonywanie badań środowiskowych na stanowiskach pracy,
- zabezpieczenie terenu podczas prac rozbiórkowych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.5. Działania edukacyjne w zakresie ochrony pracy

W 2023 roku przeprowadzono 598 kontroli, koncentrując się na zagadnieniach dotyczących bezpieczeństwa, higieny pracy oraz warunków zatrudnienia pracowników w zakładach na obszarze miasta Częstochowy.

Nadzór nad środowiskiem pracy realizowano zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, uwzględniając:

- bezpieczeństwo i higienę na stanowiskach pracy,
- stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin,
- czynniki biologiczne,
- szkodliwe substancje rakotwórcze i mutagenne,
- produkcję i udostępnianie na rynku kosmetyków,
- wprowadzanie do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3,
- obieg produktów biobójczych i detergentów,
- wytwarzanie i wprowadzanie na rynek środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Stwierdzone uchybienia w zakresie przepisów prawnych były egzekwowane poprzez wydawanie decyzji nakazujących poprawę warunków pracy pracowników i zakazujących udostępniania produktów niezgodnych z regulacjami. W trakcie przeprowadzanych kontroli priorytetem były aspekty związane z bezpieczeństwem i ochroną zdrowia pracowników. W kontekście działań edukacyjnych szczególny nacisk kładziono na konieczność informowania pracodawców i pracowników o potencjalnie szkodliwych czynnikach występujących na stanowisku pracy, a także zachęcano do wdrażania rozwiązań mających na celu minimalizację narażenia.

W 2023 roku kontrole przeprowadzane były we współpracy z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie, zwłaszcza w obszarze podejrzenia wytwarzania i wprowadzania do obrotu substancji psychoaktywnych. Dodatkowo oceniano zakłady pracy pod kątem przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwem używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, skupiając się na eliminacji dymu tytoniowego w miejscach pracy.

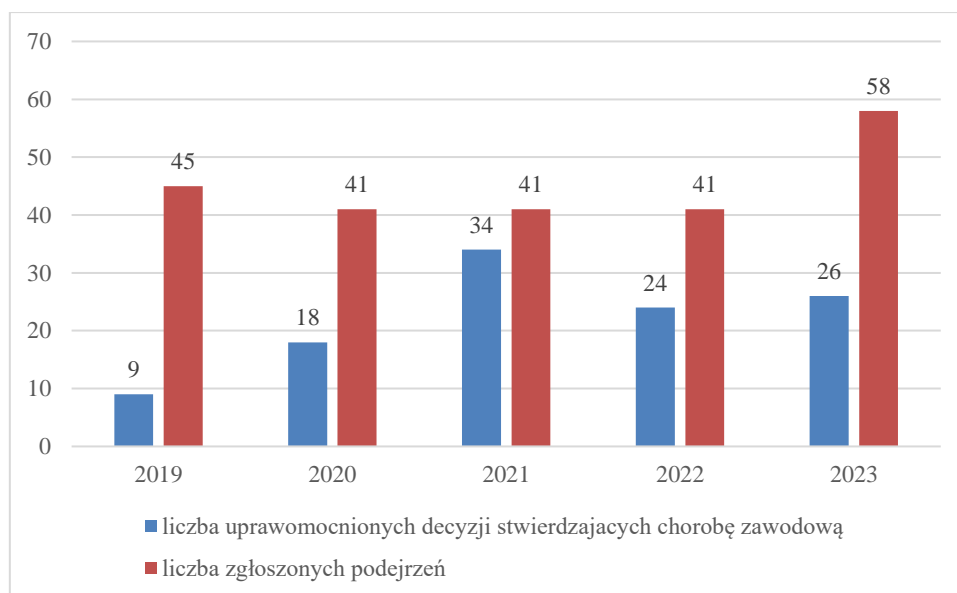
5.6. Choroby zawodowe

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie wpłynęło 58 podejrzeń chorób zawodowych. Nie odnotowano postępowań administracyjnych w przedmiocie stwierdzenia choroby zawodowej COVID-19. Przeprowadzone postępowania administracyjne zakończyły się wydaniem 26 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 7 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W wyniku zakończonych postępowań administracyjnych uprawomocniło się 26 przypadków chorób zawodowych. Według jednostek chorobowych zawartych w wykazie chorób zawodowych będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 roku w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1836) były to:

- pylice płuc: pylice górników kopalń węgla – 2 przypadki (górnik pod ziemią, górnik kombajnista pod ziemią), pozycja nr 3,
- przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy – 3 przypadki (pracownik fizyczny-dociepleniowiec, pracownik produkcji, operator automatu szklarskiego), pozycja nr 19,
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy – 21 przypadków (pracownik produkcji – 19 przypadków oraz monter układów hamulcowych i szwacz-kaletnik), pozycja nr 20.

Liczby uprawomocnionych decyzji stwierdzających choroby zawodowe oraz liczby zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych w latach 2019-2023 przedstawiono na wykresie 5.1.

Wykres 5.1. Choroby zawodowe w latach 2019-2023.

Rozdział 6

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w roku sprawozdawczym należały działania profilaktyczne mające na celu ochronę zdrowia ludzi w obszarze planowanych i zrealizowanych inwestycji. Analizując zagrożenia i narażenie ludzi na szkodliwości oraz uciążliwości środowiskowe wprowadzano zastrzeżenia i nakazy stosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i projektowych ograniczających negatywne oddziaływanie przedsięwzięć na zdrowie ludzi i środowisko. Działania te były realizowane na różnych etapach opiniowania, czy uzgadniania różnorodnych dokumentów, w tym projektów budowlanych oraz dokumentacji zmiany sposobu użytkowania obiektów. Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.), wydawano opinie o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresie wymaganego raportu. Opiniowano także środowiskowe uwarunkowania realizacji planowanych przedsięwzięć mających znaczący wpływ na środowisko. Uzgadniano zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów na terenie miasta Częstochowy. Dodatkowo opiniowano przedkładane projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W 2023 roku przeprowadzono 86 kontroli (wizytacji) oraz wydano 115 decyzji płatniczych. Ilość wydanych opinii, uzgodnień itp. wyniosła 181, co stanowiło wzrost o około 19% w porównaniu do roku 2022.

Kontrole zrealizowanych obiektów budowlanych i ocena zgodności ich realizacji z projektem budowlanym były końcowym etapem postępowania inwestycyjnego umożliwiającym inwestorowi uzyskanie pozwolenia na użytkowanie zgodnie z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku - Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r., poz. 682 z późn.zm.). W celu zapewnienia prawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego w obiektach budowlanych, zainteresowanym projektantom i inwestorom udzielano konsultacji i porad fachowych związanych z projektowaniem i ich realizacją. Przy dokonywaniu różnorodnych uzgodnień dotyczących wymagań higienicznych i zdrowotnych zwracano szczególną uwagę na zabezpieczenie zdrowia ludzi przebywających na terenach chronionych przed uciążliwościami związanymi z hałasem, emitowanymi zanieczyszczeniami, a także na zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej oraz prawidłowego zagospodarowania odpadów. W przypadkach trudnych tematycznie przeprowadzano konsultacje z pracownikami merytorycznymi wydziałów: Administracji Architektoniczno-Budowlanej oraz Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Urzędu Miasta Częstochowy, Miejską Pracownią Urbanistyczno-Planistyczną, a także z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego dla miasta Częstochowy.

Tabela 6.1. Uzgodnienia i opinie sanitarne dla terenu miasta Częstochowy wydane w latach 2019 – 2023.

Rodzaj uzgodnienia lub opinii	2019	2020	2021	2022	2023
Uzgodnienia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu	11	2	0	1	12
Opinie o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresie raportu	55	23	33	30	33
Opinie o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	4	8	5	3	4
Uzgodnienia projektów budowlanych oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów	42	42	48	27	46
Opinie o projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	4	8	7	10	14
Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego w trybie art. 56 ustawy - Prawo budowlane	61	66	74	59	59
Wyrażenie zgody na użytkowanie obiektu w formie opinii sanitarnej	4	6	8	12	10

Analizując dane statystyczne zawarte w tabeli 6.1 stwierdzono wzrost uzgodnień projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w latach od 2019 – 2023 w stosunku do lat wcześniejszych. Liczba dokonanych uzgodnień projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sukcesywnie rośnie. Ilość w/w opinii wynika wprost z podejmowanych przez Radę Miasta Częstochowy uchwał w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów na terenie miasta. W wyniku analizy danych w odniesieniu do lat 2019-2023 można stwierdzić, że ilość wydanych opinii o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko utrzymuje się na stałym poziomie, podobnie jak ilość wydanych opinii o potrzebie (lub jej braku) przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć. W 2023 roku wydano negatywną opinię o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na „Lokalizacji instalacji do produkcji nawozów organicznych na bazie osadów o wydajności 50 000 Mg/rok w Częstochowie przy ul. Legionów na działce o nr ewidencyjnym 107/16 obręb 221”. Odmowy dokonano w związku z zagrożeniem o bezpieczeństwo eksploatacji ujęcia wód podziemnych „Mirów” będącego częścią ujęcia „Srocko-Olsztyn” oraz realnym zagrożeniem dla jakości wód podziemnych z poziomu jury górnej.

Odnotowano wzrost o około 70 % w stosunku do roku 2022 liczby uzgodnionych dokumentacji projektowych obiektów budowlanych, co wynika ze zwiększonego zainteresowania inwestorów nowymi inwestycjami. W okresie sprawozdawczym uzgadniano dokumentacje projektowe budowy, zmiany sposobu użytkowania, adaptacje, technologie, aranżacje dotyczące zakładów fryzjerskich i kosmetycznych, sklepów ogólnospożywczych, obiektów małej gastronomii i barów szybkiej obsługi oraz gabinetów lekarskich.

W 2023 roku dokonano uzgodnienia 12 projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego. W przypadku 4 inwestycji odmówiono uzgodnienia w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. Odmówiono uzgodnienia dla zamierzenia polegającego na zmianie sposobu użytkowania budynku usługowego (zakład pogrzebowy) na zakład pogrzebowy z możliwością przechowywania i przygotowywania zwłok do pochówku

w Częstochowie przy ul. Okrzei 50 (działka o nr ewidencyjnym 4/1 obręb 340). Odmowy dokonano biorąc pod uwagę lokalizację zakładu wśród zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej z towarzyszącą zabudową usługową. Inwestor zaskarżył wydane postanowienie do Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, który utrzymał w mocy stanowisko Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie. Kolejnej odmowy dokonano dla zamierzenia inwestycyjnego polegającego na zmianie sposobu użytkowania budynku biurowego z przystosowaniem na mieszkania komunalne wraz z niezbędną przebudową w ramach zadania: „Przebudowa budynku na mieszkania komunalne wraz z termomodernizacją przy ul. Rząsawskiej 48/58 w Częstochowie” – (działka nr ewidencyjny 84 obręb 59 oraz działka nr ewidencyjny 48 obręb 60). Planowane przedsięwzięcie zlokalizowane było na obszarze z występującą zabudową usługowo-produkcyjną. Po zmianie sposobu użytkowania obiekt zostałby przeznaczony na budynek mieszkalny wielorodzinny. Taka zabudowa nie stanowiłaby kontynuacji zabudowy usługowo-produkcyjnej oraz pozostałaby w sprzeczności z istniejącym zagospodarowaniem terenu. Ponadto realizacja inwestycji na terenie wieloletnio zagospodarowanym przez obiekty produkcyjno-usługowe spowodowałoby brak możliwości rozwoju, wydzielonej strefy przemysłowej. Dokonano uzgodnienia projektu odmownej decyzji o ustaleniu warunków zabudowy dla zamierzenia inwestycyjnego polegającego na budowie budynku produkcyjnego (masarni), planowanego na terenie części działki o nr ewidencyjnym 23/1 obręb 294 położonej w Częstochowie przy ul. Paderewskiego. Przedmiotowe zamierzenie zlokalizowano na terenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Realizacja zakładu produkcji wędlin mogłaby w znaczący sposób oddziaływać na zdrowie okolicznych mieszkańców, w szczególności poprzez emisję dymu wędzarniczego na tereny zabudowy chronionej, jak również wzmógłony ruch pojazdów samochodowych obsługujących przedsięwzięcie. Uzgodniono projekt odmownej decyzji dla inwestycji polegającej na budowie budynku handlowo-usługowego z miejscami postojowymi i infrastrukturą zewnętrzną przewidzianego do realizacji na terenie działki o nr ewidencyjnym 74/1 obręb 250 oraz części działek o nr ewidencyjnym 51, 54/3, 56/1, 56/4 i 75/7 obręb 250 położonego w Częstochowie w rejonie skrzyżowania ulic: Seweryna Goszczyńskiego i Zygmunta Krasińskiego. W toku prowadzonego postępowania organu ustalono, że omawiane przedsięwzięcie nie posiada dostępu do drogi publicznej, a obsługa komunikacyjna przewidziana jest zjazdem z ul. Krasińskiego poprzez działkę o nr ewidencyjnym 85/12 obręb 252. Realizacja obsługi komunikacyjnej przedsięwzięcia od strony ul. Krasińskiego wśród zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej mogłaby spowodować wzrost poziomu hałasu na w/w terenie. Ponadto dostawy towarów do projektowanych lokali mogą odbywać się w porze nocnej, co w konsekwencji spowoduje możliwość generowania uciążliwości dla istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

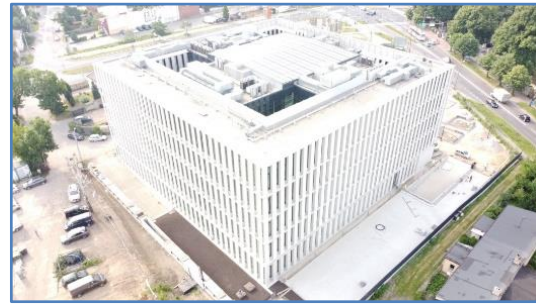
W minionym roku pozytywnie zaopiniowano między innymi:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w centrum Częstochowy w rejonie ul. Św. Barbary. Projekt planu dotyczył obszaru o łącznej powierzchni około 47,6 ha i pozwolił na spójne i porządkujące zasady zagospodarowania i zabudowy terenów poprzez wyznaczenie odrębnych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, wielorodziną i usługową. Celem opracowania planu była ochrona wartości kulturowych i historycznych obszaru objętego projektem planu oraz umożliwienie jego przekształceń przestrzennych i funkcjonalnych w sposób sprzyjający rozwojowi;
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczy obszaru położonego w Częstochowie w dzielnicy Kiedrzyn, w rejonie ul. Gruszowej oraz skrzyżowania ulic: Sejmowej, Ludowej, Kisielewskiego i projektowanego północnego korytarza komunikacyjnego. Całkowity obszar planu wynosi około 87,5 ha. Prace nad

planem rozpoczęto z uwagi na potrzebę przebudowy istniejącego skrzyżowania ulic Sejmowej, Ludowej i Stefana Kisielewskiego z powodu przeciążenia komunikacyjnego oraz konieczności włączenia projektowanego Korytarza Północnego. Opracowanie obejmuje także stopniowy rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan miejscowy określa warunki zabudowy i zasady zagospodarowania poszczególnych obszarów, uwzględniając istniejące uwarunkowania i potencjalne możliwości rozwoju terenów;

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje obszar położony w centrum Częstochowy w rejonie Klasztoru Ojców Paulinów na Jasnej Górze. W granicach planu znajduje się Klasztor Ojców Paulinów na Jasnej Górze, teren Parków im. Stanisława Staszica i 3 Maja oraz zabudowa przyuliczna wzdłuż ulic: 7 Kamienic, Klasztornej i Kordeckiego. Prace nad planem rozpoczęto z uwagi na potrzebę uregulowania relacji funkcjonalno-przestrzennych i ułatwienia racjonalnego zagospodarowania tego obszaru, a także w celu realizacji celów publicznych.

Jednym z przedsięwzięć istotnych dla mieszkańców miasta Częstochowy, a przekazanych do użytkowania przy udziale pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej była hala produkcyjno-magazynowa Kubara, zlokalizowana przy ul. Ekonomicznej 11.

Dodatkowo w roku 2023 oddano do użytkowania:

- obiekt hotelowy przy ul. Barbary 17 w Częstochowie,
- rozbudowę Przedszkola Miejskiego nr 29 przy ul. Osada Młyńska,
- budynek siedziby Sądu Rejonowego Częstochowa – Północ przy ul. Rocha 80/90.

Dynamiczny rozwój miasta Częstochowy rysuje się poprzez powstawanie nowych obiektów produkcyjnych i usługowych, wznoszonych na terenach specjalnych stref ekonomicznych obejmujących obszar administracyjny miasta. W tych nowych budowlach wykorzystuje się nowoczesne rozwiązania techniczne i technologiczne, co skutkuje systematycznym podnoszeniem jakości prac budowlanych, instalacyjnych i wykończeniowych. W miarę postępu projektów podnosi się standard oraz nowoczesność wyposażenia technicznego i technologicznego, szczególnie w obiektach użyteczności publicznej, takich jak placówki służby zdrowia, placówki edukacyjne, obiekty handlowe, sportowe, rekreacyjne oraz zakłady produkcyjne. Podsumowując, można zaobserwować sukcesywną poprawę stanu sanitarnego miasta Częstochowy.

Rozdział 7

Działalność Oświatowo-Zdrowotna

W roku 2023 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie odgrywała kluczową rolę w koordynacji i nadzorze ogólnopolskich interwencji programowych i nieprogramowych związanych z profilaktyką zdrowotną oraz promocją zdrowia. Główne obszary działań skupiały się na edukacji zdrowotnej dotyczącej uzależnień od wyrobów tytoniowych, alkoholu i innych substancji uzależniających, jak również na profilaktyce chorób zakaźnych. Dodatkowo prowadzono interwencje programowe na poziomie ogólnopolskim i wojewódzkim, skierowane na kształtowanie właściwych nawyków prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży. Na terenie miasta Częstochowy zrealizowano 12 interwencji programowych oraz 9 interwencji nieprogramowych, obejmujących różnorodne obszary profilaktyki zdrowotnej. W ramach nadzoru nad prawidłową realizacją interwencji programowych w placówkach szkolno-wychowawczych, przeprowadzono 86 wizytacji, zapewniając skuteczny monitoring działań. Należy podkreślić, że Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie pełniła istotną rolę jako lider w dziedzinie zdrowia publicznego, angażując się w skoordynowane działania mające na celu poprawę zdrowia społeczeństwa. Działania te obejmowały nie tylko interwencje programowe, ale także aktywności mające na celu promowanie zdrowego stylu życia i prewencję zdrowotną wśród mieszkańców Częstochowy.

7.1. Interwencje programowe

1. „Klub zdrowego przedszkolaka”

W roku szkolnym 2022/2023 projekt wojewódzki „Klub zdrowego przedszkolaka” skierowany do 75 placówek przedszkolnych stanowił kompleksowe podejście do poprawy zdrowia dzieci. Głównym celem programu było ułatwienie dostępu do zdrowego żywienia poprzez dostosowanie jadłospisów do norm żywieniowych oraz promowanie aktywności fizycznej. W marcu 2023 roku program został wzbogacony o tematykę dotyczącą wirusochrony i szczepień ochronnych, a placówki przedszkolne otrzymały materiały informacyjne dotyczące bezpiecznego korzystania ze słońca oraz profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze.

Kontynuowano również program edukacji antytytoniowej pod nazwą „Czyste powietrze wokół nas”, kierowany do najmłodszych. Dodatkowo wprowadzono ekologiczny program dla przedszkoli pod nazwą „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, mający na celu edukację dzieci na temat znaczenia ochrony środowiska.

W ramach programu zorganizowano Konkurs Piosenki o Zdrowiu, który odbył się w Miejskim Domu Kultury w Częstochowie, gromadząc 120 dzieci. To innowacyjne podejście do edukacji zdrowotnej, poprzez aktywne zaangażowanie dzieci w konkurs piosenki, stanowiło efektywną formę przekazu informacji na temat zdrowego stylu życia. W rezultacie, projekt „Klub zdrowego przedszkolaka” nie tylko skupił się na poprawie żywienia i aktywności fizycznej, ale również rozszerzył zakres tematyczny o kwestie związane z wirusochroną, bezpiecznym korzystaniem ze słońca oraz ochroną przed chorobami przenoszonymi przez kleszcze, tworząc kompleksowy program wspierający zdrowy rozwój dzieci w przedszkolach.

W ramach owocnej współpracy z Urzędem Miasta w Częstochowie zorganizowano dwa szkolenia skierowane do kucharek i intendentek szkolnych oraz przedszkolnych pod nazwą „Trendy w żywieniu”. Szkolenie zostało skonstruowane w dwóch częściach, teoretycznej i praktycznej, aby zapewnić kompleksowe przygotowanie uczestnikom.

W pierwszej części panelu teoretycznego, pracownicy Inspekcji Sanitarnej w Częstochowie przekazali uczestnikom wartościowe informacje dotyczące norm żywieniowych, które powinny być brane pod uwagę w kontekście żywienia dzieci i młodzieży. Ten aspekt szkolenia miał na celu zwiększenie świadomości i zrozumienia standardów żywieniowych, które są istotne dla prawidłowego rozwoju dzieci.

Drugą część szkolenia stanowił praktyczny panel, obejmujący wykonanie przykładowych dań w pracowni gastronomicznej Zespołu Szkół im. Stefana Żeromskiego w Częstochowie. Ta część szkolenia pozwoliła uczestnikom w sposób praktyczny zastosować zdobytą wiedzę teoretyczną, umożliwiając jednocześnie wymianę doświadczeń między uczestnikami.

W sumie w obu częściach szkolenia wzięło udział ponad 120 osób, co świadczy o dużej mobilizacji i zaangażowaniu pracowników kuchni szkolnych i przedszkolnych w proces doskonalenia jakości oferowanego żywienia. Szkolenie to nie tylko dostarczyło praktycznych umiejętności, ale również wpłynęło na podniesienie standardów żywienia dzieci i młodzieży w placówkach edukacyjnych w Częstochowie.

2. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Kontynuacja realizacji ekologicznego programu pod hasłem „Skąd się biorą produkty ekologiczne” przez placówki przedszkolne w Częstochowie jest istotnym krokiem w kierunku edukacji ekologicznej najmłodszych mieszkańców. Program ten ma na celu nie tylko zwiększenie świadomości, ale także budowanie właściwych nawyków żywieniowych w kontekście rolnictwa ekologicznego.

Poprzez udział 13 951 uczestników w programie, placówki przedszkolne w Częstochowie mają szansę wpłynąć na szeroką grupę dzieci, kształtując ich rozumienie i szacunek dla produktów ekologicznych. Praktyczne doświadczenia związane z ekologią żywnościową, jakie dzieci zdobywają w ramach tego programu, mogą mieć długotrwałe efekty na ich podejście do zdrowego odżywiania i troski o środowisko.

Warto podkreślić, że edukacja ekologiczna od najwcześniejszych lat życia wpływa na kształtowanie postaw proekologicznych, co może przyczynić się do bardziej zrównoważonego stylu życia w przyszłości. Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne” stanowi zatem istotny element działań edukacyjnych w Częstochowie, wspierając rozwój świadomego społeczeństwa dbającego o zdrowie i środowisko.

3. „Czyste powietrze wokół nas”

Celem programu, którego uczestnicy liczyli 11 120 osób, było skoncentrowanie się na zwiększeniu wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego, podniesienie poziomu wiedzy na temat skutków palenia papierosów oraz rozwijanie umiejętności postawy asertywności wobec osób dorosłych narażających dzieci na dym tytoniowy.

Poprzez skierowanie programu bezpośrednio do dzieci, organizatorzy mieli na celu nie tylko dostarczenie informacji na temat zagrożeń związanych z paleniem papierosów, ale także rozwijanie umiejętności komunikacyjnych dzieci, aby mogły skutecznie wyrażać swoje zdanie i bronić swojego prawa do zdrowego otoczenia.

W rezultacie program nie tylko przyczynił się do podniesienia poziomu wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów, ale także stworzył warunki do kształtowania postaw asertywności wśród dzieci. Umiejętność wyrażania swojego zdania i bronić swojego zdrowia przed szkodliwym wpływem dymu papierosowego może mieć pozytywny wpływ na kształtowanie prozdrowotnych nawyków i postaw od najwcześniejszych lat życia. Program ten z pewnością odegrał istotną rolę w edukacji i ochronie zdrowia dzieci w obszarze palenia tytoniu.

4. Szkolny program profilaktyczny pod hasłem „Trzymaj Formę !”

Program ma za zadanie poszerzać wiedzę z zakresu zdrowego stylu życia, z naciskiem na zbilansowaną dietę i aktywność fizyczną. W roku szkolnym 2022/2023 w programie uczestniczyło 10 813 osób. W ramach jego realizacji, w Zespole Szkół Gastronomicznych w Częstochowie zorganizowano konkurs kulinarny pod hasłem „Zdrowie na talerzu” skierowany do uczniów klas 5-8, w którym wzięło udział 40 uczestników.

5. Program edukacyjny „Wybierz życie – Pierwszy Krok”

Program ma na celu edukację dotyczącą zmniejszenia występowania raka szyjki macicy i obniżenia umieralności związanej z tą chorobą. Grupą docelową są uczniowie klas I szkół ponadpodstawowych, ich rodzice i opiekunowie, oraz kadra pedagogiczna. Według koordynatorów szkolnych, program powinien być kontynuowany rokrocznie. Uczniowie aktywnie uczestniczyli w dedykowanych zajęciach tematycznych, a przekazywane treści i materiały edukacyjne okazały się bardzo przydatne do zdobywania i pogłębiania wiedzy na temat tej nowotworowej choroby. W roku szkolnym 2022/2023 w programie wzięło udział 1 125 uczestników.

6. Profilaktyczny program przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „ARS – czyli jak dbać o miłość”

W roku szkolnym 2022/2023 szkoły ponadpodstawowe przeprowadziły XI edycję profilaktycznego programu przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, zatytułowanego „ARS – czyli jak dbać o miłość”. Program był realizowany przez 21 szkół i został oceniony pozytywnie przez szkolnych koordynatorów. Wśród pozytywnych elementów programu podkreślano udane przyjęcie filmu edukacyjnego pt. „Wieczne dziecko”, który zawsze wywoływał ożywioną dyskusję wśród młodzieży na temat uzależnień oraz skutków używania środków psychoaktywnych, zwłaszcza przez młodzież i kobiety w ciąży.

7. Profilaktyka Palenia Tytoniu

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru w zakresie warunków i wymogów higieniczno-sanitarnych, przeprowadzono imponującą liczbę 3 224 kontroli dotyczących przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Kontrolą objęto różnorodne instytucje i przedsiębiorstwa, mające wpływ na zdrowie publiczne.

Podział kontroli na różne sektory obejmował przedsiębiorstwa podmiotów leczniczych-569, jednostki organizacyjne systemu oświaty – 406, pomocy społecznej – 25, uczelnie wyższe – 8, zakłady pracy – 599, obiekty kultury i wypoczynku – 59, lokale gastronomiczno-rozrywkowe – 240, obiekty służące obsłudze podróżnych – 109, pomieszczenia obiektów sportowych – 38 oraz inne pomieszczenia użytku publicznego – 1 176.

Z analizy zgromadzonych danych wynika, iż na kontrolowanych obiektach przestrzegane są przepisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Ta skrupulatna kontrola świadczy o skuteczności systemu nadzoru oraz o zaangażowaniu kontrolujących i kontrolowanych w przestrzeganie przepisów mających

na celu ochronę zdrowia przed szkodliwym wpływem używania tytoniu. To ważne działania w kierunku promocji zdrowego stylu życia i ochrony społeczeństwa przed negatywnymi konsekwencjami palenia tytoniu.

8. Profilaktyka zakażeń HBV i HCV pt. „Podstępne WZW”

„Podstępne WZW” to program profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV, mający na celu upowszechnienie wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych. Program skupia się na podnoszeniu poziomu wiedzy i promowaniu działań profilaktycznych jako sposobu zapobiegania zakażeniom. Kształtowanie prawidłowych zachowań zdrowotnych stanowi istotny element działań edukacyjnych w szkole.

W ramach programu wzięło udział 26 szkół ponadpodstawowych, a ogółem 7 590 uczniów, rodziców oraz nauczycieli zostało objętych działaniami edukacyjnymi. Koordynatorzy i realizatorzy programu uznali go za istotny element profilaktyki zdrowia młodzieży i zobowiązali się do kontynuacji działań edukacyjnych w kolejnym roku szkolnym. Kontynuacja programu wynika z faktu pojawiających się wciąż nowych przypadków zakażeń, wywołanych przez wirusy zapalenia wątroby typu A, B i C.

9. Profilaktyka chorób nowotworowych - program „Znamię! Znam je”

Program mający na celu upowszechnienie wiedzy o czerniaku, nowotworze złośliwym skóry oraz budowanie odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw wśród młodzieży, odnosi się do ważnych kwestii edukacyjnych i zdrowotnych. Program został skierowany do 26 szkół ponadpodstawowych, obejmując łącznie 11 671 uczniów, rodziców/opiekunów, nauczycieli oraz innych pracowników szkoły. Realizacja programu objęła różne obszary, takie jak lekcje biologii, wychowanie fizyczne oraz wychowanie do życia w rodzinie, co potwierdza jego interdyscyplinarny charakter. Młodzież z entuzjazmem uczestniczyła w proponowanych zajęciach, co jest dobrym znakiem, świadczącym o zainteresowaniu tematem. Po zajęciach młodzież uznała temat za ważny, dostrzegając potrzebę badań skóry i zachęcania do tego członków rodziny i znajomych. To może skutkować rozpowszechnianiem prozdrowotnych postaw w społeczności. Forma upowszechniania wiedzy została pozytywnie oceniona przez uczestników, nauczycieli i realizatorów, co świadczy o skuteczności przekazu informacji. Koordynatorzy programu wyrazili zainteresowanie kontynuacją projektu w kolejnym roku szkolnym, co wskazuje na pozytywną ocenę programu oraz jego wartość edukacyjną i społeczną.

10. Program profilaktyki uniwersalnej „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program, którego celem jest przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się psychoaktywnych środków zastępczych wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększanie ostrożności i zmniejszanie otwartości na kontakty z tymi produktami, stanowi istotny wkład w edukację zdrowotną. Program adresowany jest do uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej, ich rodziców/opiekunów oraz nauczycieli. W realizacji programu uczestniczyło 6 708 uczniów, rodziców i nauczycieli, co świadczy o znacznym zasięgu programu wśród społeczności szkolnej. Szkolne koordynatorki i koordynatorzy uznali program za dobrze dostosowany do możliwości organizacyjnych szkoły, co jest ważne dla skuteczności jego realizacji. Analiza sprawozdań od szkolnych koordynatorów wskazuje, że program jest merytorycznie odpowiednio przygotowany i dostosowany do potrzeb młodzieży. Uczniowie z pełnym zaangażowaniem uczestniczyli w proponowanych zajęciach, co potwierdza aktywne zainteresowanie tematem. Program uwzględnił treści dotyczące zarówno nikotyny, jak i e-papierosów, podkreślając szkodliwość wszystkich wyrobów tytoniowych dla zdrowia młodzieży. Koordynatorzy szkolni wyrazili zainteresowanie udziałem w kolejnej edycji programu, co wskazuje na pozytywną ocenę i chęć kontynuacji działań edukacyjnych.

11. Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej został opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z psychologami i został objęty honorowym patronatem Ministra Zdrowia, Ministra Edukacji Narodowej oraz Rzecznika Praw Dziecka. Jego celem jest zapobieganie lub opóźnianie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, a także ukazanie atrakcyjności życia wolnego od uzależnienia tytoniowego. Grupą docelową są uczniowie klasy IV szkoły podstawowej oraz ich rodzice/opiekunowie. Założeniem programu jest aktywny udział uczniów, co ma ich zmotywować do stosowania zdobytej wiedzy i umiejętności w codziennym życiu. Realizacja programu miała miejsce w szkołach podstawowych, gdzie objęła 4 079 uczniów i ich rodziców/opiekunów. Cele i założenia programu zostały pozytywnie ocenione przez koordynatorów, realizatorów oraz bezpośrednich uczestników, którzy wyrazili chęć uczestnictwa w kolejnej edycji programu.

12. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS - Światowy Dzień HIV/AIDS

W ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, w I Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego w Częstochowie zorganizowana została X Olimpiada Wiedzy HIV/AIDS. Wydarzenie to stanowi cykliczny konkurs wiedzy organizowany przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Częstochowie przed Światowym Dniem HIV/AIDS.

W konkursie wzięło udział 34 uczniów z VII i VIII klas szkół podstawowych, którzy odpowiedzieli na 40 pytań zamkniętych dotyczących tematyki HIV/AIDS. Rozstrzygnięcie Olimpiady miało miejsce 1 grudnia podczas uroczystych obchodów Światowego Dnia AIDS. Laureatów uhonorowano nagrodami, a wszystkim uczestnikom wręczono dyplomy. W obchodach Światowego Dnia AIDS wzięli udział nauczyciele, młodzież szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Aby podkreślić wagę uroczystości, wszyscy uczestnicy otrzymali Czerwone Kokardki – symbol solidarności z osobami żyjącymi z HIV, chorymi na AIDS i ich rodzinami. W obchodach uczestniczyli przedstawiciele Inspekcji Sanitarnej, Urzędu Miasta Częstochowy oraz Stowarzyszenia MONAR w Częstochowie. Część artystyczną uroczystości przygotowała młodzież I Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Częstochowie.

7.2. Interwencje nieprogramowe

1. Akcja „Bezpieczne ferie 2023” i „Bezpieczne wakacje 2023”, „ Łap słońce z głową 2023”

W trakcie tegorocznych akcji, tj. „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje” oraz „Łap słońce z głową”, prowadzono działania informacyjno-edukacyjne w placówkach na terenie miasta Częstochowy. Akcje obejmowały kluby spółdzielcze, ośrodki wypoczynku letniego oraz obiekty rekreacyjne. W ramach tych działań szczególny nacisk położono na profilaktykę chorób zakaźnych. Przekazywano materiały edukacyjne w formie plakatów i ulotek zawierających kluczowe informacje dotyczące profilaktyki zdrowotnej. Dodatkowo podkreślano bezpieczne korzystanie z kąpeli słonecznych w okresie letnim. Materiały edukacyjne były umieszczane w widocznych miejscach, aby dotrzeć do jak największej liczby osób w społeczeństwie.

2. Kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, profilaktyka grypy

Realizacja Kampanii ma miejsce w ramach Projektu Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nazwie „Zdrowe dziecko – zdrowy dorosły – zdrowa rodzina”. Głównym celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, zwiększenie świadomości korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz wzrost liczby osób poddających się szczepieniom obowiązkowym i zalecanym. Działania edukacyjno-informacyjne są kierowane do kadry pedagogicznej, dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, oraz ogółu społeczeństwa.

Projekt obejmuje spotkania, pogadanki i rozmowy indywidualne, podczas których przedstawiane są założenia i cele kampanii. Omawiany jest także kalendarz szczepień obowiązkowych i zalecanych. Wsparciem dla działań są prezentacje multimedialne oraz ekspozycje materiałów edukacyjnych. Dla dzieci przedszkolnych jest także bajka o „Dzielnym Niedźwiadku Szczepanie”. Kampania jest skierowana do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem rodziców dzieci w wieku 0-3 lat oraz dzieci przedszkolnych. Partnerami działań są placówki edukacyjne, podmioty lecznicze, instytucje zajmujące się wsparciem społecznym, ośrodki wypoczynku dla dzieci i młodzieży, biblioteki publiczne, Centra Aktywności Seniora, Dzielnicowe Centra Aktywności Społecznej, oraz Caritas Częstochowa. Działania obejmują również promowanie zasad higieny, ze szczególnym uwzględnieniem mycia rąk.

3. Wojewódzka Akcja informacyjno-edukacyjna „Nowe Narkotyki Nowe Zagrożenia”

Akcja, której celem jest zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych, szczególnie nowych narkotyków, alkoholu, tytoniu oraz leków przez osoby młode, skupia się na szeroko zakrojonych działaniach edukacyjno-informacyjnych. Akcja skierowana jest do kadry pedagogicznej oraz młodzieży, obejmując różnorodne grupy docelowe. Materiały edukacyjne, w formie zarówno elektronicznej, jak i papierowej, zostały przekazane do placówek oświatowych, umożliwiając bezpośrednie wykorzystanie w działaniach skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli. Koordynatorzy i realizatorzy szkolni prowadzili zajęcia edukacyjne wśród młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wykorzystano specjalistyczne okulary, takie jak narkogogle i alkogogle, aby pokazać uczniom trudności związane z poruszaniem się po spożyciu alkoholu lub po zażyciu narkotyków. Uczniowie doświadczyli trudności związanych z noszeniem specjalnych okularów, a to doświadczenie miało na celu uwydatnienie odczuć, jakie towarzyszą osobom po spożyciu alkoholu lub po zażyciu narkotyków. Młodzież aktywnie relacjonowała swoje odczucia, co może przyczynić się do zwiększenia świadomości na temat konsekwencji używania substancji

psychoaktywnych. Nawet nauczyciele wzięli udział w ćwiczeniach, próbując wykonać zadania w narko- i alkoholglach.

Partnerami akcji była Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, biblioteki, świetlice socjoterapeutyczne oraz bursa miejska, co wskazuje na szerokie zaangażowanie różnych instytucji w przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych wśród młodzieży. Akcja ta wydaje się być kompleksowym programem, który nie tylko dostarcza informacji, ale także angażuje młodzież w interaktywne zajęcia, mające na celu uświadomienie konsekwencji używania substancji psychoaktywnych. Zaangażowanie partnerów w akcję podkreśla społeczne zaangażowanie w przeciwdziałanie problemowi używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży.

4. „Lekki tornister”

W ramach kampanii „Lekki tornister” pracownicy Stacji Sanitarnej przeprowadzali działania informacyjno-edukacyjne dotyczące profilaktyki wad postawy. Podczas spotkań z pedagogami i nauczycielami szczególną uwagę zwracano na fakt przeciążonych plecaków i tornistrów szkolnych, jako jedną z istotnych przyczyn wad postawy u dzieci i młodzieży. Edukacją objęto uczniów szkół podstawowych, a szczególnie dzieci klas od I do III. Celem interwencji było podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu.

5. Profilaktyka zatruc grzybami

Działania edukacyjno-informacyjne skierowane na upowszechnienie wiedzy dotyczącej grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących oraz na zapoznanie z zasadami bezpiecznego grzybobrania obejmują różnorodne placówki i formy przekazu. Celem działań było upowszechnienie wiedzy o grzybach, w tym ich kategorii jadalnych, niejadalnych i trujących, a także przekazanie zasad bezpiecznego grzybobrania. Pogadanki, prelekcje i rozmowy indywidualne prowadzono w różnych miejscach, takich jak placówki oświatowo-wychowawcze, Dzielne Domy Seniora, Dom Pomocy Społecznej i Spółdzielnie Mieszkaniowe. Wykorzystano różne formy przekazu, takie jak prezentacje multimedialne i mini ekspozycje grzybów, które były przygotowywane przed każdym spotkaniem. W ramach działań, podczas „Pikniku Zdrowia” w Częstochowie, przekazano informacje na temat grzybów poprzez prezentację multimedialną i mini wystawę naturalnych okazów grzybów. Uczestnicy mogli zobaczyć podobieństwa i różnice między grzybami jadalnymi, niejadalnymi i trującymi. Dla uczestników „Pikniku Zdrowia” przygotowano także świeże grzyby, które posłużyły

do przybliżenia budowy grzyba, ze szczególnym uwzględnieniem budowy spodu kapelusza rurkowa-blaszkowa. Udzielano porad dotyczących zbierania grzybów, rozmawiano o prawdach i mitach dotyczących grzybów jadalnych i niejadalnych oraz wyjaśniono, dlaczego stosuje się przewiewne wiklinowe kosze do zbierania grzybów. Dla wielu osób odwiedzających stoisko, grzybobranie jest ulubioną formą aktywnego spędzania wolnego czasu, co podkreśla znaczenie działań edukacyjnych w tym obszarze.

6. Europejski Tydzień Wiedzy o Antybiotykach

Działania edukacyjne podjęte przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie, mające na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy związane z antybiotykoodpornością oraz promowanie racjonalnego stosowania antybiotyków, obejmują różnorodne obszary i formy przekazu. Dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych odbyła się w Ośrodkach Zdrowia i placówkach oświatowych na terenie miasta, co umożliwiło dotarcie do różnych grup społecznych, w tym pacjentów i uczniów. Podkreślono szczególne znaczenie przestrzegania podstawowych zasad higieny, co jest kluczowe dla zapobiegania rozprzestrzenianiu się infekcji oraz zmniejszania potrzeby stosowania antybiotyków. Przekazywanie informacji o racjonalnym stosowaniu antybiotyków miało na celu edukację społeczeństwa dotyczącą skutków nadmiernego używania tych leków, w tym problemu antybiotykoodporności.

Dodatkowo w Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Częstochowie, zorganizowano wystawę plakatów mających uświadomić seniorom, że nadużywane antybiotyki tracą swoją skuteczność. Skierowanie przekazu do tej grupy społecznej jest ważne, ponieważ seniorzy również są narażeni na konsekwencje związane z antybiotykoodpornością.

Te działania edukacyjne zdają się być kompleksowe, angażując różne grupy społeczne i wykorzystując różnorodne formy przekazu. Wskazują one na istotę promocji zdrowia, świadomości społecznej oraz konieczności racjonalnego stosowania antybiotyków dla dobra ogółu społeczeństwa.

7. Akcja informacyjno- edukacyjna pt. „Wirusoochrona”

Akcja edukacyjna pod nazwą „Wirusoochrona”, realizowana w placówkach oświatowych na terenie miasta Częstochowy, stanowi inicjatywę mającą na celu poszerzenie wiedzy na temat profilaktyki chorób zakaźnych. Akcja „Wirusoochrona” skierowana jest do placówek oświatowych, obejmując dzieci przedszkolne oraz uczniów klas I-III szkół podstawowych. Głównym celem akcji jest wzbogacenie wiedzy z dziedziny zdrowia i higieny oraz kształtowanie postaw prozdrowotnych wśród dzieci. W szczególności, akcja ma na celu podkreślenie roli higieny jako kluczowego środka zapobiegania przenoszenia się chorób zakaźnych. Inicjatywa powstała w odpowiedzi na sytuację epidemiologiczną, co może sugerować dostosowanie działań edukacyjnych do aktualnych potrzeb społeczeństwa.

Akcja „Wirusochrona” jest istotną inicjatywą, zwłaszcza w kontekście obecnej sytuacji epidemiologicznej, promując edukację zdrowotną i świadomość higieny wśród najmłodszych. Kształtowanie prozdrowotnych postaw od najwcześniejszych lat może przyczynić się do utrzymywania lepszych praktyk higienicznych w społeczności.

8. Kampania edukacyjna „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”

Celem kampanii jest propagowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami. Grupa docelowa to ogół społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem kadry pedagogicznej, dzieci i młodzieży, rodziców i opiekunów, seniorów oraz rolników. Podczas spotkań edukacyjnych w odniesieniu do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej na podstawie prezentacji multimedialnej prowadzili wykłady na temat profilaktyki chorób odkleszczowych - boreliozy, kleszczowego zapalenia mózgu (KZM). Choroby te przenoszone są przez kleszcze, dlatego też omówiono sposoby ochrony przed tymi pajęczakami, sposób postępowania w sytuacji ukłucia przez kleszcza oraz zasady jego usunięcia. Zwrócono uwagę na bezpieczne zachowania, a szczególnie na odpowiedni ubiór podczas wycieczek, spacerów w miejsca gdzie mogą bytować kleszcze. Spotkania wzbogacano projekcją filmu edukacyjnego „Niebezpieczny kleszcz” oraz spotów dotyczących bezpiecznego usunięcia kleszcza. Uczulono słuchaczy na stosowanie repelentów, środków odstrasżających kleszcze, kładąc nacisk na zasady stosowania opisane w instrukcji zamieszczonej na opakowaniu. Partnerami działań były placówki oświatowo-wychowawcze, instytucje publiczne, jednostki samorządu terytorialnego, Domy Pomocy Społecznej i Świetlice Socjoterapeutyczne.